

GLASILO
SOCIALISTIČNE
ZVEZE
DELOVNEGA
LJUDSTVA
SLOVENIJE

DELO

Glavni urednik Janez Vipotnik Odgovorni urednik Franc Šetinc

LJUBLJANA, četrtek, dne 28. septembra 1961 - Leto III., šte. 266

Skrb, ki smo jo prevzeli nase

Temeljni nosilec skrbi za delovnega človeka in njegovo družino je občina, toda ne pojmovana ozko kot ljudski odbor, temveč širše kot zveza svobodnih proizvajalcev. Ta mora urejati probleme na svojem območju s sredstvi, ki jih je ustvarila. Več kot bo ustvarila sredstev, trdnjša bo njena materialna osnova in tem lažje se bo sprijemati s številnimi problemi, ki jih vsak dan poraja življenje. Materialni temelji pa, kakor vemo, vključujejo ne samo družbeno sredstva, marveč tudi, osebne dohodeke vsakega posameznika. Od razdelitve narodnega dohodka v komunni je pomemben odvisen ne samo, kako se bo razvijala oseba, pač pa tudi družbeno potrošnja. Toda tudi v tej morajo veljati načela delitve po delu. Delitve po delu nikakor ni mogoče omejevati samo na proizvodnjo, v družbenih službah, kot so komunalne ustanove, otroško varstvo itd., pa uvažati načela pravice, ki jo mora zagotoviti nekdo izven temeljne teritorialne družbene skupnosti. To preprosto ni mogoče zato, ker je proizvodnja pogoj tudi družbene potrošnje.

Zgodi se, da celo ljudje s precej visokimi osebnimi dohodi, ki vlagajo lastna sredstva v gradnjo garaž ali v kaj drugega, terjajo od raznih ustanov, naj jim delijo pravico kot nekaj, kar jim družba mora dati. Večji del sredstev, ki jih ustvarijo proizvajalci, tudi sami neposredno delajo, bodi v tovarni ali v komunni. Oseba in splošna družbeno potrošnja sta odvisni od produktivnosti vsakega proizvajalca - produktivnosti vsega podjetja in materialne rasti vse komunne. Zdi, ko so sredstva decentralizirana in ostane tri četrti narodnega dohodka v podjetjih in občinah, imamo v resnici pravih, kolikor smo jih napolnili, toliko bomo lahko iz nje tudi vzemali in niti trošiti ne. Republike in federacija imajo selaj veliko manj sredstev za razdeljevanje in je torej razreševanje vsakdanjih problemov delovnega človeka in njegove družine skrb, ki smo jo prevzeli nase ne samo kot družina, marveč tudi širše kot zveza proizvajalcev, kjer se stekajo koristi posameznika, podjetja in širše skupnosti.

Cenar smo v razvoju komunalnega sistema z napredovali, so se vedno precej pogostni primeri, da delovni ljudje naslanjajo zahteve na raznih družbenih službah na napaden naslov: na neko abstraktno družbo, ki mora samo seči v vrečo z denarjem, da so takoj vsi problemi, ki žulijo ljudi. Toda - vrača je sedaj v komunni! Lahko bi jo imela država, njen avtor, ki bi odvijal presežno delo neposrednemu proizvajalcu in ga sam delil, kakor bi se mu zdelo najbolj primerno. Na Zahodu je to kapitalist, ki si prisvoja presežno delo delavca pa odsloni s plačo, češ zdi pa glej, kako boš preživel svojo družino. Pri nas si skrb za delovnega človeka delita družina in družba, toda ne neka abstraktna družba, marveč osnovna teritorialna družbena skupnost, kjer živijo in delajo delovni ljudje. Bolj kot bi pritiskali z zahtevami po sredstvih na višje teritorialne skupnosti, hitreje bi se odmakali materialni osnovi - ki smo jo sedaj prenesli v podjetja in komunni - in s tem hkrati poživljali težnje po centralizaciji in birokratizmu.

Tudi pri uresničevanju resolucije o vlogi komun in stanovanjskih skupnosti pri varstvu otrok, katere predlog je danes v razpravi na zasedanju republiške skupščine, se bomo srečevali z miselnostjo, češ da je za varstvo otrok treba zagotoviti predvsem samo družbeno sredstva, kakor da so ta sredstva sama od sebe dana. Zaradi tega bo za uspešen razvoj otroškega varstva izredno važno z ekonomskim računom dokazati, da je družbena potrošnja vezana na proizvodnjo in da ni nič zastonj, pa naj sežemo po denar v družbene sklade ali pa v osebne dohodeke. Otroško varstvo, od najrazvostnejših enostavnih oblik do višje urejenih ustanov, bo toliko učinkovitejša, kolikor bolj se bodo držali izvirni zavodi, da je uspeh odvisen predvsem od njih samih, od tega, kako povečujejo produktivnost in s tem tudi materialne temelje komun. Odločno vlogo pri tem bo imela njihova pobuda, ki naj bo priča pri vseh oblikah otroškega varstva, na temelju medsebojne pomoči in vzajemnosti. Družbena pomoč družini mora biti, kakor je rečeno v predlogu resolucije, sestavni del splošnih družbenih prizadevanj za nove družbene odnose, za oblikovanje družbene zavesti in izboljšanje življenjskih razmer delovnih ljudi. Od tega, kakšno bo družbena pomoč družini, seveda pomoč konkretni družbi, ki ustvarja in deli sredstva, bo odvisen napredek v razvoju in oblikovanju mlade osebnosti.

V povojnih letih je bil z precej storjenega, pri razvoju otroškega varstva in v skrbi za otroka smo nedvomno dosegli lep napredek, toda rast komunalnega sistema in njegove materialne osnove sedaj že omogočajo, da gremo še hitreje naprej. To terja tudi nadaljnji izredno hiter vzpon industrijske proizvodnje, ki naglo spreminja socialno in ekonomsko strukturo prebivalstva, pospešuje urbanizacijo in čedalje bolj vključuje ženske v družbeno proizvodnjo. S tem se vsak dan odpirajo novi pereči problemi varstva otrok, ki jih ni mogoče reševati brez širokega sodelovanja ljudi, brez pritegnitve osebnih dohodkov in uporabljanja najrazvostnejših oblik skrbi za otroka v okviru komunne in posebno še v stanovanjski skupnosti.

F. Šetinc

Predsednik Tito v koprski luki

Namerno pačenje Popovičevega govora

Nekatere zahodne in vzhodne agencije so govor državnega sekretarja za zunanje zadeve prenesle e povsem tendenciozno, izpustile, kar jim ni ugajalo in dodajale, kar Popovič sploh ni rekel

BEOGRAD, 27. sept. (Tanjug). Sinočnji govor državnega sekretarja FLRJ Koče Popoviča v Generalni skupščini je zbudil po svetu veliki odmev. Svetovne agencije in radijske postaje so že v sinočnjih oddajah povzele vsebino in izvele iz govora in poudarile zlasti probleme razvoznosti, berlinsko in nemško vprašanje ter kolonialne probleme, ki jim je Koča Popovič v svojem govoru posvetil glavno pozornost.

Razen vodilnih svetovnih agencij so ponosni govor jugoslovanskega državnega sekretarja prenašali tudi zahodnonemški radio, radio Varšava, radio Pariz, radio Washington, radio Praga in druge radijske postaje. Danes je tudi večina časnikov po svetu v daljših ali krajših izveščilih zabeležila glavna gledišča iz govora Koče Popoviča. Vtem ko si je znaten del časnikov in radijskih postaj prizadeval celotno prikazati gledišča, ki jih je jugoslovanski državni sekretar za zunanje zadeve pojasnil o najvažnejših svetovnih problemih so nekatere svetovne agencije in radijske postaje je obravnavale govor Koče Popoviča izključno iz blokovskih pozicij in posameznih gledišč tolmačile na način, ki bi najbolje ustrežal koristim dežel ali sil, v katerih imenu govor.

V obširnem poročilu o govoru je ameriška agencija Associated Press na primer v prvem odstavku poudarila, da je jugoslovanski zunanji minister izjavil, da prevzema Sovjetska zveza z obnovljanjem poskusov z atomskim orožjem zelo veliko odgovornost. V nadaljevanju agencija ta kot pripominja, da je "Popovič rekel, da je Sovjetska zveza kolikor se lahko zanesemo na poročila opravila vrsto atmosferskih poskusov in da je to "zlohotno dejanje". Agencija pa gre molče prek pripombe Koče Popoviča o odgovornosti Francije za kršitev moratorija, kakor tudi o tem da ta odgovornost zadene v veliki meri tudi druge zahodne sile in da je to po mnenju jugoslovanske vlade edini razlog, ki se je nanj sklicevala sovjetska vlada v obrazložitvi svojega sklepa o obnovitvi poskusov.

Značilno je tudi poročilo zahodnonemškega radia in radia Washington, da je "Popovič zahteval pravico do samoodločbe za nemški narod", kar je povsem nepostavljen, če ne tudi popolnoma smisel besed, da mnogi žele, da bi ves nemški problem zreducirali na pravico do samoodločbe, da se jugoslovanska vlada dosledno zavzema za samoodločbo vseh narodov tudi nemškega in da bi ji bilo tudi ljubo, če bi tisti, ki to zahtevajo, bili za dosledno uveljavljanje načela samoodločbe na vseh celinah.

Sovjetska agencija TASS je v svojem poročilu o govoru jugoslovanskega državnega sekretarja v Generalni skupščini objavila svojo interpretacijo gledišč Koče Popoviča o razorožitvi, prepovedi jedrskih poskusov ter problemu Berlina in Nemčije v celoti. Po tem ko je sistem interpretacije izločil elemente, ki ne prikazuje polne in celotne slike o tem, kaj je Koča Popovič rekel, je TASS prešel na problem generalnega sekretarja OZN in v poročilu poudaril, da je Koča Popovič predlagal, naj bi izvolili začasnega vršilca dolžnosti generalnega sekretarja, ki bi poiskal za mesto generalnega sekretarja "človeka, ki bi, kakor je rekel Popovič,

imel Hammarškjöldove lastnosti in ki bi bil državljani neblokovske dežele". Kakor je razvidno iz objavljenega govora, je Popovič izrazil samo mnenje, naj bi za generalnega sekretarja izvolili osebnost iz neblokovskih držav, o Hammarškjöldovih lastnostih. Nadaljevanje na zadnji strani

Premier Njerere na Reki

Tanganjikiški premier prispe danes na obisk v Slovenijo

REKA, 27. sept. (Tanjug). Premier Tanganjike Julius Njerere je prisel danes dopoldne na Reko. Z njim sta prispele tudi njegov parlamentarni sekretar Bove Munahwa in njegov osebni sekretar Brimbe. S premierom Njererom so prispele na Reko tudi člani njegovega uradnega spremstva član ZIS Krste Črvenkovski, načelnik oddelka v DSZZ Petar Segvič in polkovnik Vincenc Poljanar.

Gostje iz Tanganjike so najprej obiskali ladjedelnico "3. maj", kjer so jih sprejeli podpredsednik okraja Reka Josip Koprič, generalni direktor ladjedelnice ing. Vlado Vinkler in predsednik upravnega odbora Zlatko Embacher. Tanganjikiški gostje so si ogledali ladjedelnico, potem pa so se odpeljali v Opatijo, kjer jim je predsednik okraja

čine Marjan Dubrovčič pridrli intimno večerjo.

LJUBLJANA, 27. septembra - Predsednik vlade Tanganjike Julius Njerere bo jutri, v četrtek dopoldne okrog desete ure s spremstvom prisel iz Opatije preko Postojne v Ljubljano po Tržaški cesti v vilo Podrožnik. Po kratkem postanku v vili Podrožnik bo premier vlade Tanganjike odpotoval po Tržaški in Celovški cesti na Gorjansko. Na Brdu pri Kranju bo Julius Njerere gost na kosilu, ki ga bo njemu v čast priredil predsednik republike Josip Broz Tito.

GOVOR SOVJETSKEGA ZUNANJEGA MINISTRA GROMIKA

Odprta vrata za pogajanja

Šef sovjetske delegacije je obširno obrazložil sovjetska stališča do vseh najvažnejših mednarodnih vprašanj - Pri pogajanjih o razorožitvi bi morale sodelovati neangajirane države - Za mesto generalnega sekretarja predlaga še vedno "trojko"

NEW YORK, 27. sept. (AP, Reuter). Prvi govornik na sinočnji seji Generalne skupščine Združenih narodov je bil nizozemski minister za zunanje zadeve Luns. V krajšem govoru je izrazil pripravljenost svoje vlade, da dopolni aktivno nadzorstvo Združenih narodov nad upravo v Zahodnem Iraniu. Minister Luns je predložil načrt štirih samoodločb. To pravico pa bi po njegovih besedah prevladalo Zahodnega Irana lahko izkoristilo šele "ko bi se položaj konsolidiral."

Sovjetski zunanji minister Andrej Gromiko, ki je govoril za Lunson, je izjavil, da pomanjkanje mirovne pogodbe z Nemčijo ogroža mir. Obtožil je države članice Atlantskega pakta za sedanje povečanje napetosti v svetu.

Gromiko je opozoril, da bi vojna - če bi zaradi Berlina izbruhnila - odnesla "stotine milijonov človeških življenj". V tej zvezi je Gromiko dejal, da so Združeni narodi doslej pogosto nastopali v vlogi opazovalca in dovoljevali, da so vlade zahodnih držav vodile "nevarno igro" v mednarodni politiki. Sovjetski minister je poudaril, da najvažnejši in najusodnejši mednarodni problemi, kakor so splošna in popolna razorožitev, popolna likvidacija kolonialnega sistema in dokončna odstranitev posledic druge svetovne vojne, se vedno čakajo na rešitev.

Sovjetski minister je poudaril, da se je ZSSR že večkrat svečano izjavila za zajejanje življenjskih pravic in pravic do dela meščanom Zahodnega Berlina v družbenem sistemu, ki ga bodo sami izbrali. "Po našem predlogu mirovne pogodbe - je dejal Gromiko, sploh ni vprašanja prepovedi dohodov Zahodnemu Berlinu ali kakršnekoli blokade."

"Svobodno mesto Berlin bi imelo pravico, da vzpostavi odnose z vsemi državami na vseh celinah." Gromiko je poudaril, da je sovjetska vlada pripravljena sprejeti predlog, da bi čete Združenih narodov ali nevarnih držav jamčile status svobodnega mesta Berlina.

O problemu, ki je nastal s smrtjo generalnega sekretarja, pa bi po Gromikovih besedah morali razpravljati v Varnostnem svetu. Tretje, da bi sovjetski načrt o "trojki" na položaju generalnega sekretarja paraliziral delo OZN, so po Gromikovi sodbi absurde. Šef sovjetske delegacije je ponovno predlagal, da bi

Predsednik Tito obiskal Koper

V koprskem pristanišču je maršal Tito na palubi jahte »Jadranka« sprejel predsednika Ljudske skupščine Slovenije Miha Marinka in predstavnike koprskega okraja ter se podrobno zanimal za razvoj pristanišča in tovarne »Tomoš«

Koper, 27. sept. Na poti z Brionov na Brdo je danes predsednik republike maršal Tito s soprogom Jovanko in spremstvom za nekaj ur obiskal Koper. Ob 12. uri se je jahta »Jadranka« zadržala ob pomolu novega koprškega pristanišča. Maršal Tito je prisrčno odzdravil s krova jahte pristaniškemu kolektivu, ki ga je pričakal na pomolu in ga navdušeno pozdravljali. Po pristanku je predsednik Tito povabil na palubo predsednika Ljudske skupščine Slovenije Miha Marinka, predsednika koprškega okraja Albina Duja, okrajnega sekretarja ZK Alberta Jakopiča, podpredsednika koprške občine inž. Igorja Spacapano ter direktorja »Pristanišča Koper« Danila Petrinjo in Franca Pečarja.

V razgovoru na palubi se

je maršal Tito podrobno zanimal za graditev in razvoj koprškega pristanišča ter za razvoj in delo v tovarni motornih vozil »Tomoš«. Med razgovorom si je ogledal tudi načrte o izgradnji koprškega pristanišča. Po polurnem razgovoru je maršal Tito s spremstvom stopil z jahte, si ogledal pristanišče ter se nato odpeljal na kosilo, ki mu ga je v hotelu »Triglava« priredil predsednik okraja. Na poti iz pristanišča do hotela »Triglava« so Koprčani, ki so se medtem zbrali v gost spalnici, navdušeno pozdravljali in vzklicali predsedniku republike. S prisrčnim pozdravljanjem pa se je množica Koprčanov, zbrana okoli hotela »Triglava«, tudi poslovila od maršala Tita, ko se je odpeljal še na ogled v tovarno »Tomoš«. V tovarni, kjer se je zadržal do 16. ure, si je

predsednik republike s posebnim zanimanjem ogledal oddelke, v katerem montirajo razen Citroenov 2CV tudi velike osebnosti Citroene ID 11 in v zadnjih tednih tudi že novo osebo vozilo Citroen 3CV - Ami 6. Potem, ko je pred tovarno poskusil krajšo vožnjo v Citroenu, je predsednik Tito nadaljeval pot na Brdo.

(2)

Predsednik Tito prisel na Brdo

Ljubljana, 27. sept. Danes popoldne ob 17.30 je predsednik Tito s soprogom Jovanko prisel na Brdo pri Kranju.

Čestitka ob prazniku Gvineje

Beograd, 27. sept. (Tanjug). Predsednik republike Josip Broz Tito je poslal predsedniku republike Gvineje Sékou Touréju naslednjo brzojavko:

"V imenu narodov Jugoslavije in v svojem imenu pošiljam Vaši Ekselenciji obletnici razglasitve neodvisnosti Gvineje priskestne čestitke z iskrenimi željami za blaginjo gvinejskega ljudstva in za Vašo osebno srečo."

Milentij Popovič v Washingtonu

Washington, 27. septembra. (Tanjug). Član ZIS in predsednik Zveznega sveta za znanstveno delo Milentij Popovič je prisel sinoči v Washington, kjer bo z ameriškim predstavstvom govoril o znanstvenem in tehničnem sodelovanju med obema deželama.

Poljski veleposlanik v Ljubljani

Ljubljana, 27. sept. Predsednik Izvršnega sveta LRS Boris Kraigher je danes dopoldne sprejel na protokolarni obisk veleposlanika LR Poljske v Beogradu Aleksandra Maleckega.

Obradović odpotoval v Kongo

Leopoldville, 27. septembra. (Tanjug). Danes je odpotoval v Leopoldville odpravniki poslov jugoslovanskega veleposlanstva v Kongu Sava Obradović s člani veleposlanstva.

Jugoslovanska kulturna delegacija odpotovala v Rim

Beograd, 27. sept. (Tanjug). Davi je odpotovala v Rim jugoslov. kulturna delegacija, ki jo vodi predsednik Sveta za kulturo Slovenije in član Zvezne komisije za kulturne stike s tujino Boris Kocijančič. Cilj obiska je sklenitev sporazuma o kulturnem in znanstvenem sodelovanju med Jugoslavijo in Italijo za leto 1961-62.

Nekaj novega v zahodnih stališčih

London, 27. sept. Reuter je zvedel, da zahodne sile že nekaj časa proučujejo možnost, da bi upostavile cone brez atomskega orožja ali omejitve oboroženih sil v srednji Evropi, predlagale kot morebitni predlog v pogajanjih med Vzhodom in Zahodom o problemu Berlina. V obveščenih krogih v Londonu pa pravijo, da zahodne sile še niso formulirale sporazumno določene stališča za pogajanja. Počakati hočejo namreč kaj bo prineslo sondiranje mnenj, ki ga bo opravil državni sekretar za zunanje zadeve v ZDA Dean Rusk v razgovorih s sovjetskimi zunanjimi ministrom Gromikom in ZN.

Omejitev ali kontrola na oboroženimi silami z obeh strani meje, med Vzhodom in Zahodom, v Evropi je bilo vsebovano že prej v zahodnih stališčih za pogajanja na pr.

načrtu iz leta 1959, ki je bil predložen Sovjetski zvezi na konferenci zunanjih ministrov v Ženevi.

Med drugimi temami razgovorov, ki jih zdaj proučujejo zahodne sile, je tudi določena oblika pripoznanja Vzhodne Nemčije in uradna odobritev meje na Odrin in Nisi.

Razgovori o tehničnem sodelovanju s Poljsko

Beograd, 27. sept. (Tanjug). V Beogradu se je začelo danes sedmo zasedanje jugoslovansko-poljske mešane komisije za znanstveno tehnično sodelovanje. Na tem zasedanju obravnavajo izpolnjevanje programov izmenjave strokovnjakov in tehnične dokumentacije med podjetji Jugoslavije in Poljske, ki so jih določili na prejšnjih zasedanjih. Obravnavali bo-

do tudi nove zahteve ene in druge strani o izmenjavi strokovnjakov v raznih panogah gospodarstva.

Jugoslovansko delegacijo na zasedanju vodi podpredsednik Zvezne industrijske zbornice Zvonko Morić, poljsko pa Mjceslav Hofman.

● DJAKARTA

Indonezijska vlada bo v prihodnjem letu zgradila prvo televizijsko postajo v deželi. Po načrtih bodo s prvimi oddajami indonezijske televizije začeli konec avgusta prihodnjega leta, ko se bodo začele IV. azijske športne igre v Djavkaru. Skupina indonezijskih strokovnjakov pa se sedaj mudi na Japonskem, kjer se razgovarja o možnostih za graditev tovarne televizorjev v Indoneziji.

● LEOPOLDVILLE

V obveščenih krogih pravijo, da bo centralna kongoska vlada te dni odločala o imenovanju veleposlanikov in poslanikov republike Konga v tujih deželah. Dosedanji razvoj dogodkov v Kongu je namreč povzročil paradoksen položaj. V Leopoldvillu se mudi mnogo predstavstev tujih dežel, vtem ko jih ima kongoska vlada v tujini zelo malo.

● PARIZ

V Franciji in Alžiriji je zadnjo noč eksplodiralo 20 plastičnih bomb. Štiri eksplozije so bile v Parizu, tri v Bordeauxu. V Alžiru pa je eksplodiralo 12 plastičnih min. Pripadniki OAZ so ponovno trosili letake in pozivali na dvajsetminutno stavko za prihodnji ponedeljek. Po sporočilu policije je bilo v prvi polovici septembra skupno 818 eksplozij in napadov s strani pristašev OAZ.

● DUNAJ

Avstrija bo za zaščito svojih meja ustanovila 120 obmejnih kompanij, ki bodo imele vsaka po 200 do 250 ljudi. Po programu, ki ga je sprejela avstrijska vlada in ga bodo izvedli v več etapah, bodo te enote v primeru nevarnosti, izpopolnjevali z rezervnim kadrom. Kompanije bodo morale braniti mejo pred manjšimi oboroženimi napadi ter nuditi določeno pomoč ob mobilizaciji.

Sovjetski zunanji minister Andrej Gromiko v razgovoru z ameriškim državnim sekretarjem Ruskom, s katerim sta se včeraj ponovno sestala. Foto: Tanjug

Začel se je šesti kongres geografov Jugoslavije

Ljubljana, 27. sept. Ob udeležbi 150 delegatov iz vseh ljudskih republik se je dopoldne v dvorani Inštituta za sociologijo v Ljubljani začel šesti kongres geografov Jugoslavije. Uvodna zasedanja se je med drugim predstavniki udeležili tudi predsednik republiškega sveta za znanost dr. Joža Vilfan; v svojem nagovoru je izrazil željo, da bi udeleženci kongresa spoznali razvojne značilnosti v današnji Sloveniji in da bi se poglabili v svoje znanstvene probleme. Za njim so kongres pozdravili in mu zaželeli uspešno delo generalmajor Dragošlav Petrovič in imenu geografskega inštituta JLA v Beogradu ter oba gosta iz inozemstva — predsednik društva poljskih geografov Jerzy Kondracki in ugledni francoski geograf André Blanc. Uvodni referat o po-

lozaju in nalogah geografske znanosti v FLRJ je podal predsednik izvršnega odbora zveze geografskih društev FLRJ prof. dr. Svetozar Ilesić, ki se je zadržal zlasti na vprašanju družbene vloge geografije. Po organizacijskem poročilu o delu Zveze geografskih društev sekretarja prof. Vladimira Lešana je še akademik prof. dr. Anton Melik orisal osnovne geografske probleme Slovenije, s čimer je bil prvi plenarni sestanek kongresa zaključen. Kongres bo zasedal v plenumu ali po sekcijah do 1. oktobra, ko se bodo udeleženci kongresa podali na petdnevno študijsko ekskurzijo po Sloveniji. O vsebinski problematiki kongresa bomo še poročali. Na sliki: Delegati in gostje na prvi seji šestega kongresa geografov Jugoslavije.

Zakonodajna odbora sprejela predlagane zakone

LJUBLJANA, 27. sept. Danes dopoldne sta razpravljala zakonodajni odbor Republiškega zbora in zakonodajni odbor Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine o predlaganih zakonih, odloku in resoluciji, o čemer so razpravljali že drugi skupščinski odbori. Oba zakonodajna odbora sta sklepala o predloženem gradivu in ga v celoti sprejela. Na skupni seji sta zakonodajni odbor Republiškega zbora in zakonodajni odbor Zbora proizvajalcev obravnavala predlog resolucije o nalogah ljudskih odborov in stanovanjske skupnosti pri otroškem varstvu ter predlog odloka o podaljšanju mandata občinskih in okrajnih ljudskih odborov. Oba odbora sta se soglasno izrekli za resolucijo in odlok.

Na ločeni seji je zakonodajni odbor Republiškega zbora obravnaval sklepali o njih in usvojil predlog zakona o socialnih zavodih, predlog zakona o knjižnicah, predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o Prešernovem skladu, predlog zakona o varstvu kulturnih spomenikov v LR Sloveniji in predlog zakona o preimenovanju nekaterih fakultet v sestavi Univerze v Ljubljani. Odbor Ljudske skupščine LRS za volitve je obravnaval predlog o izvolitvi in razrešitvi sodnikov okrajnih sodišč.

Sukarno v Zahodnem Irjanu

Džakarta, 27. sept. (Tanjug). Predsednik Indonezijskega Sukarno je danes na sestanku z novinarji izjavil, da je pripravljen proučiti

PROBLEMI GENERALNE SKUPŠČINE OZN

Počasen napredek pri reševanju »ustavne krize«

Sestanek med predstavniki štirih velesil o nadomestitvi izpraznjenega mesta generalnega sekretarja ni rodil uspeha — Mongi Slim najverjetneji kandidat za začasno rešitev

NEW YORK, 27. sept. (AFP). Varnostni svet je na predlog ekvadorskega predstavnika odločil, da z izbora diskusijo o sprejemu islamske republike Mavretanije in LR Mongolije v članstvo ZN. Predstavnik Ekvadorja je predlagal odločitev seje, da bi članom Varnostnega sveta omogočil, da v tem času pošljejo potrebne rešitve na sprejem teh delov OZN.

Na seje ZN so imeli včeraj sestanek predstav-

nik František Sovjetske zveze, Velike Britanije in ZDA Bernard Zorin, Dean in Stevenson, ki so razpravljali o problemu naslednika generalnega sekretarja. Sestanek je organiziral predsednik Varnostnega sveta. Kakor se je izvedelo, je sojetski predstavnik Zorin na tem sestanku predlagal začasno rešitev, po kateri naj bi Združeni narodi izvolili generalnega sekretarja s tremi pomočniki, ki bi bili odgovorni za delo sekretariata ZN. Stevenson je izjavil, da niso potrebni pomočniki generalnega sekretarja. Predsednik Varnostnega sveta Barnes je po sestanku dejal, da se bo še nadalje trudil, da bi se predstavniki štirih velesil ponovno sestali. Po njegovem je že samo dejstvo, da so se sestali, napredek pri reševanju »ustavne krize« v OZN.

V obveščenih krogih pričakujejo, da bo vprašanje imenovanja začasnega generalnega sekretarja prišlo pred Generalno skupščino še pred koncem tega tedna. Med delegacijami v OZN dobiva vedno večjo podporo predlog, da bi bil za začasnega generalnega sekretarja imenovan predsednik Generalne skupščine Mongi Slim. V tem primeru bi Slim odstopil s položaja predsednika Generalne skupščine. Trdijo pa tudi, da namerava Mongi Slim zahtevati določena jamstva, da bo samo začasno opravljal dolžnost generalnega sekretarja. Sovjetski zunanji minister Gromiko je v včerajšnjem govoru dejal, da bi za določeno obdobje lahko sprejeli začasno rešitev problema generalnega sekretarja.

Predsednik Generalne skupščine Mongi Slim bo jutri odgovoril na letalno na Svedsko, kjer se bo udeležil pogreba pokojnega generalnega sekretarja Da-

Z ZASEDANJA MEDNARODNE AGENCIJE ZA JEDRSKO ENERGIJO

Pomoč naj bo izdatnejša

Jugoslovanski delegat Nakičević je pozitivno ocenil delo agencije, poudaril pa je, da bi bilo treba pozvati pristojne države, naj povečajo prispevke za razširjeni program tehnične pomoči

DUNAJ, 27. sept. (Tanjug). V generalni debati o dejavnosti Mednarodne agencije za jedrsko energijo, ki se je začela danes na Dunaju, je sodeloval tudi vodja jugoslovanske delegacije Slobodan Nakičević. Govoril je o mednarodnem položaju, v katerem poteka letošnje zasedanje agencije, in izrazil obžalovanje, da je zaostrištev odnos med obema blokoma v marsikaterem pogledu potisnila svet nazaj v najbolj kritično fazo hladne vojne. Toda, je poudaril Nakičević, hkrati se je na svetu udrilo prepričanje, da je treba, izhod iz političnih nasprotij iskati izključno v politiki aktivne miroljubne koeksistence.

Od trenutka, ko so bile odkrite možnosti sprostitve energije iz atomskega jedra, je rekel vodja jugoslovanske delegacije, so veli-

ke sile vedno dajale prednost uporabi jedrske energije za uresničitev velikih vojnih programov, vtem ko je bila njena uporaba v mirnodobne namene potisnjena v ozadje. »V tej zvezi moram z obžalovanjem omeniti obnovo atomskih poskusov. Kakor prejšnja leta želimo ponovno izjaviti, da smatramo jugoslovanska vlada za nujno potrebno, da takšni poskusi ne samo takoj prenehajo, marveč da se sklene sporazum, s katerim bi bili poskusi v prihodnje onemogočeni.«

Nakičević je opozoril na to, da je bila zahteva po sklenitvi takšnega sporazuma, ki bi bil obvezen za vse države, izrecno poudarjena v deklaraciji beograjske konference in da bi ga bilo treba skleniti bodi ločeno, bodi v okviru splošnega sporazuma o popolni razorožitvi. Priporočil je, da bi takšen ukrep olajšal delo Mednarodne agencije in odprl pot h krepitvi njenih dejavnosti, ki jih jugoslovanska vlada iskreno želi.

Potem ko je pozitivno ocenil napore agencije, da izkušnje v uporabi jedrske energije posredujejo tudi manj razvitim deželam, kakor tudi dejstvo, da dajejo

ga Hamarskjöldu, ki bo v petek v Upsi, Slim se bo v soboto vrnil v New York.

Zasedanje CK KP Francije

Pariz, 27. sept. (Tanjug). V enem izmed pariških predstevij je začelo danes zasedanje Centralnega komiteja KP Francije. Clan Politburoja Raymond Guyot je prebral referat o notranjem političnem položaju in problemu Nemčije.

Nevtronska bomba

Sovjetski tisk piše, da bi bila uporaba take bombe najhujšega zločina — Z nevtronskimi žarki bi bomba na določenem področju uničila vse, kar je živega, medtem ko bi materialne dobrine ostale nedotaknjene

MOSKVA, 27. sept. (Tanjug). Časnik »Krasnaja zvezda« je obdobju zahodne sile, »da na vse načine skušajo pripraviti svetovno javno mnenje, da bo Sovjetska zveza prva izdelala nevtronsko bombo in začela poskuse z njo, če tega ne bodo storili ZDA. Časnik pripominja, da »samo agresorji lahko mobilizirajo znanstvenike za izdelovanje takšne bombe«.

Vesti o ameriških načrtih za izdelavo nevtronske bombe so vzbudile zanimanje v sovjetski javnosti in več bralcev je zahtevalo od glasila ministrstva za obrambo ZSSR »Krasnaja zvezda«, naj pove kaj podrobnejšega o nevtronski bombi. Ta vplivni sovjetski časnik je te dni odgovoril na vprašanje s člankom, v katerem pojasnjuje, da gre pravzaprav za manjšo eksplozivno bombo, katere eksplozija v določenih višini pa bi iz posebnih razlogov ne delovala s toplotnim sevanjem in zračnim pritiskom, marveč prvenstveno s prodornimi nevtronskimi žarki.

Takšna bomba bi lahko ubila vse živo na določenem področju, nedotaknjena pa bi ostala vsa poslopja, železniške proge in druge materialne dobrine. »Krasnaja zvezda« oboja ameriške načrte o izdelavi takšne bombe in piše, da bi bila morebitna njena uporaba »zločin, ki bi na svoji groznosti zatemnil spomin na Hitlerjevski plinski celice«.

Načrte o izdelavi nevtronske bombe v ZDA je obdobje te dni tudi časnik »Literaturnaja Gazeta«, ki je poudaril, da mora biti nevtronska energija usmerjena izključno v miroljubne namene. V članku z naslovom »Nevtron v dobrih rokah« časnik piše, da so v Sovjetski zvezi zgradili zadnje čase dve atomski elektrarni, ki sta se specializirali za raziskave na področju nevtronskega sevanja.

Atomsko mesto Kibraj so zgradili v vzhodnem Uzbekistanu, blizu Tblisija v Gruziji pa stoji atomska elektrarna Muhatgerdi. »Nevtron v Kibraj in Muhatgerdi služi znanju in spreminjanju sveta, piše »Literaturnaja Gazeta« in navaja vrsto primerov mehaničnega in biološkega učinka močnih nevtronskih žarkov, ki jih iz atomskih reaktorjev v teh elektrarnah pošiljajo v eksperimentalne naprave, kjer strokovnjaki proučujejo njihov učinek na kovine in nafto ter na sintetične in biološke objekte.

Pripravno stanje v Katangi

Elisabethville, 27. sept. AP poroča, da so Combeye vojaške enote in žandarmerija v Katangi od danes v pripravbeno stanju sprito morebitnega prihoda vojaških sil centralne vlade v Katangi. Iz poluradnih virov in poročil častnikov je

znaten del sredstev iz razširjenega programa tehnične pomoči prek Mednarodne agencije, je Nakičević rekel, da ti programi, čeprav so v bistvu dobro zasnovani, nikakor ne zadostujejo potreb nerazvitih dežel.

»Nikakor ne moremo biti zadovoljni s tem, da realizirana tehnična pomoč v letu 1961, kakor tudi pomoč, predvidena za leto 1962, komaj presega milijon dolarjev letno. Vstevši tudi razširjeni program tehnične pomoči,« je rekel Nakičević. »To je še en razlog, zaradi katerega menimo, da bi morala ta konferenca pozvati pristojne države, da povečajo prispevke, od katerih je odvisna izpolnitev programa.«

Vodja jugoslovanske delegacije se je potem zlasti zaval za praktično pomoč, ki naj bi jo dala Mednarodna agencija v uporabi jedrske energije v energetski namene »er poudaril, da bi bilo zelo važno, da

bi manj razvitim deželam Azije, Afrike in Latinske Amerike omogočili, da bi si s sodelovanjem v projektiranju, graditvi in obratovanju atomskih elektrarn pod okriljem agencije pridobile neposredne izkušnje za izpolnitev takšnih programov doma.

V tej zvezi je Nakičević podaril včerajšnji govor generalnega sekretarja agencije Colea o realnih možnostih za zgraditev mednarodne atomske elektrarne v Jugoslaviji in izrazil pripravljenost jugoslovanske vlade, da z znanimi tehničnimi in finančnimi prispevki za uresničitev tega načrta. Nakičević je pripomnil, da je Jugoslavija pripravljena strokovnjakom sodelujočih dežel omogočiti svobodni dostop do svojih raziskovalnih centrov in industrijskih podjetij, ki bodo gradila naprave in opremo za atomsko elektrarno in tako praktično omogočili, da si pridobe izkušnje za uresničitev drugih podobnih programov.

Čimbe vabi Adulo na razgovor

Elisabethville, 27. sept. AP poroča, da je Combe danes povabil predsednika centralne vlade Konga Adulo, naj bi se nemudoma sestala, da bi za vse strani končalo 15-mesečno prelivanje krvi v Kongu. Combe je govoril na sestanku z novinarji in rekel, da bi moral biti ta sestanek na nevtralnem ozemlju. Ko je odgovarjal

na vprašanja novinarjev, je izrazil pripravljenost, da bi sestanek v London, če bi bil sestanek tam, osebno pa menil, da bi bila Ndola v severni Rodeziji pripravila kraj za konferenco.

Combe je potem rekel, da je »vsem znano njegovo pomirljivo stališče in željo, da se problemi med vladnimi političnimi skupinami v Kongu uredijo po mirni poti. Rekel pa je, da ne bo privolil v posajanje »pod pritiskom« od katerega razume intervencijo čet ZN v Katangi. Na koncu je Combe izjavil, da čaka zdaj na mnega premiera Adulo o tem predlogu. Pozval je vse ljudi dobre volje, naj mu pomagajo, da pride do sestanka v upanju, da bodo na njem našli zadovoljiv izhoo za vsakega.

Strogi policijski ukrepi v Elisabethvillu

Elisabethville, 27. sept. Associated Presse poroča, da so sile v Elisabethvillu uvedle strogo policijsko uro. Vsi bari in restavracije morajo biti ob osmih zvečer zaprti, vsak promet po mestu pa je prepovedan do sedmih jutraj.

Spopadi v Laosu in Vietnamu

ZDA in ZSSR se medsebojno obtožujejo

WASHINGTON, 27. sept. AFP poroča, da je predstavnik States Departmenta danes obdobje sile Patet Laoa, da so kršile sklep o prenehanju sovražnosti v Laosu. Na drugi strani je ta predstavnik obdobje tudi »komunistične gverile« Vietkonga v Vietnamu, da napadajo s silami dveh bataljonov.

Oddelki Vietkonga so po izjavi ameriškega predstavnika v zadnjih desetih dneh v Vietnamu zagrešili več napadov. Ameriški predstavnik pa je pripomnil, »da so vladne sile gospodar položaja, gverilci pa so se umaknili.« Kar zadeva Laos, je sovjetska agencija TASS danes objavila komentar, v katerem poudarja, da se položaj v Laosu po kratkem zaščujo zaostruje. Razgovori v Na Monu niso pet mesecev po

uradni prekinitvi sovražnosti niti za korak napredovali. V komentarju je rečeno, da so postale kršitve določb o prenehanju sovražnosti nevarne in da se ne kažejo samo v oboroženih napadih na področja, ki jih je osvobodila vojska zakonite vlade, marveč tudi v drugih provokacijah proti vladnim četam. Samo v avgustu, pravi TASS, je prispelo na ozemlje pod kontrola Savanetiske skupine pet bataljonov

iz Tajkse, Južnega Vietnama in Filipinov. Kar zadeva okrepitve, ki so jih dobile Bun Umova sile iz Južnega Vietnama, je južnovietnamski minister Ngo Can Hju izjavil, da pošiljajo okrepitve na podlagi posebnega sporazuma med Ngo Dinu Diemom in uporniškim generalom Nosavanom. Naraščajoča števila ameriških vojaških svetovalec, v Laos pa prihajajo nove pošiljke ameriškega orožja in municije.

Na koncu pravi TASS, da z ureditvijo laoskega vprašanja ni več mogoče odlašati. Vse spletke koristijo islam, ki nasprotuje neodvisnosti in nevtralnosti Laosa.

S SEJE SVETA ZA ZDRAVSTVO LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

Različna mnenja o pogodbah

LJUBLJANA, 27. sept. — Sekretariat Sveta za zdravstvo LRS je v minulih tednih organiziral več sestankov in konferenc o tem, kako zdravstvene ustanove v Sloveniji izvajajo novi zdravstveni zakon. Tako je lahko pripravil dokaj izčrpano analizo za današnje prvo sejo sveta za zdravstvo. Dr. Jože Benigar, ki je obravnaval poročilo, je predvsem poudaril, da družbeni organi v veliki večini že začenjajo izpolnjevati svoje naloge, sklenjena je tudi že večina pogodb, zaključne pa so se pogode z lekarnami.

Po prvih izkušnjah se je nekako izkristaliziralo mnenje, da je v pogodbah predmetna razširitev zdravstvenih služb, da povečini ni sredstev za sklade zdravstvenih ustanov in da so se zavodi za socialno zavarovanje preveč usmerili na vsiljevanje pavšalnega načina obratovanja zdravstvenih storitev.

Predsednik Sveta Niko Silih je menil, da še vedno išče močan način, kako bi zavarovanje same bolj aktivno vključili v to, da sodelujejo pri izboljšanju in urejenju zdravstvenih služb. Nujno je sodelovanje skupščin zavarovalcev, bolj pa bi bilo treba prirediti tudi občinske svete za zdravstvo.

V razpravi je sodelovala večina navzočih in vsi smo si ali tako stališča službe socialnega zavarovanja kot tudi zdravstvenih ustanov. Predstavniki zavodov za socialno zavarovanje so predvsem menili, da so delovni programi zdravstvenih ustanov samo površno nakazali bodočo orientacijo razvoja zdravstvenih služb, v čemer je tudi krivda, da vsebujejo pogodbe v glavnem le dosedanje dejavnosti zdravstvenih ustanov. Direktor ljubljanskega zavoda je dejal, da so le v redkih primerih pri pogodbah sodelovali ljudski odbori, sindikati in organizacije SZDL, kar naj bi omogočilo širše razpravljanje o potrebah in razvoju zdravstva. Programi niso zajeli kvalitativnih in vsebinskih izboljšav, zato tudi zahteve po večjih finančnih sredstvih niso bile vedno upravičene. Enako kot drugi zastopniki službe socialnega zavarovanja je tudi on poudaril, da so se zavodi balj preseči razpoložljive fonde za zdravstveno zavarovanje in da bi realnejše formiranje

skladov in znatnejša razširitev zdravstvenih služb zahtevali višjo stopnjo prispevka za zdravstveno zavarovanje, kot je sedanja. Zato namerava ljubljanski zavod predlagati, naj bi do sedanjih 8,7 odst. prispevke stopnje za zdravstveno zavarovanje povečali. Na splošno so zavodi odmerili zdravstvu večja sredstva kot lani, tako za kurativno kot za preventivno dejavnost, pač pa so ljudski odbori zmanjšali prispevke za preventivno.

Clani zdravstvenih kolektivov so poudarjali, da s pavšalnim obračunavanjem niso zadovoljni. Navajali so, da se je po novem močno povečalo tudi administrativno delo v zdravstvenih ustanovah in da je bilo s strani socialnega zavarovanja nekoliko preveč nezaupanja do dela zdravstvenih služb. Ze na tej seji je bilo sprejeto nekaj pobud o tem, kakšne naj bi bile pogodbe prihodnje leto, saj je to izredno važno vprašanje, kajti: pogodbe so eno od ključnih vprašanj pri osvajanju novega zakona.

Razprava na seji je nehoti narekovala zaključek, da močno pogrešamo zdravstvene centre, ki jih še marsikje niso osnovali, večjo samostojnost organov upravljanja in neposrednejše sodelovanje kolektivov pri urejanju peregih problemov. V stališčih, ki so sedaj še različna, bo vsakakor možno doseči bolj enotna gledanja, ko bo komuna kot celota sodelovala pri usmerjanju zdravstvenih služb. Ocena, kakšen je zdravstveni standard, pregled potreb in možnosti, ki jih ima za njihovo izpolnitev, vse to bo dovedlo do tega, da bodo tako zavodi za socialno zavarovanje kot zdravstvene ustanove osvojile najboljše

Simpozij o rehabilitaciji invalidov

Varšava, 27. sept. (Tanjug). Na mednarodnem simpoziju o socialnih problemih rehabilitacije invalidov, ki je bil v Varšavi, so sodelovali predstavniki 17 dežel, med njimi tudi Jugoslavija. V imenu sekretariata ZIS za socialno politiko in komunalna vprašanja sta sodelovala na simpoziju svetnik sekretariata Milena Bubalo in

oblike dela, ki naj zagotovijo dobro poslovanje zdravstvenih služb in njen razvoj. M. Namorš

Diplomatska kronika

Beograd, 27. sept. (Tanjug). Clan ZIS in predsednik komiteja za zunanjo trgovino Sergej Kraigher je sprejel danes ekvadorske veleposlanika v Beogradu Petrosa Sahloua in madžarske veleposlanika Istvana Czebia.

generalni sekretar Zveze slepih Miloš Ličina, ki sta pripravila skupni referat »Komuna in socialni vidiki rehabilitacije«. Pred simpozijem je strokovna komisija jugoslov. zdravnikov in socialnih delavcev proučevala socialne probleme rehabilitacije na Poljskem.

Dolgotrajna poletna suša je letos že v juliju in avgustu zahtevala vključitev skoraj vseh zmogljivosti termoelektrarn in večje izkoriščanje energetskih rezerv v akumulacijskih jezirih hidroelektrarn. Tako je kljub zmanjšanju proizvodnje hidroenergije celotna jugoslovanska proizvodnja električne energije v teh dveh mesecih le v manjši meri nazadovala. V Sloveniji je bila proizvodnja električne energije v juliju in avgustu celo večja kakor prejšnje mesece in ni mnogo zaostajala za rekordno v marcu.

V jugoslovanskem merilu je bilo upadanje proizvodnje hidroenergije že v juliju zelo obsežno, čeprav je Drava dajala še obilo energije. Tako je v tem mesecu odpadlo na slovenske hidroelektrarne kar 48 odstotkov celotne proizvodnje hidroenergije v državi. V avgustu pa je začela upadati tudi proizvodnja hidroenergije v Sloveniji, zato pa so v tem mesecu slovenske termoelektrarne dale rekordno proizvodnjo. Glede na ener-

getski položaj v jugoslovanskem merilu pa so bile konec avgusta potrebne že prve redukcije, ki so v Sloveniji prizadele tovarno v Rušah in železarno v Stora-

V septembru pa se je položaj zaradi suhega vremena nadalje poslabšal, kar je te dni terjalo nove redukcije. Tudi Drava je precej upadla, vendar ima še kolikšak vode, medtem ko je pretok na Savi in Soči minimalen. Glede na energetski položaj so bile v začetku tega tedna določene nove redukcije v skupnem obsegu 2.250.000 kWh dnevno, od tega v Sloveniji za 816.000 kWh. Tovarna aluminija v Kidričevem je morala ustaviti 20 peči, kar predstavljajo približno eno osmino vseh peči; v Rušah so morali izkjučiti karbidno peč, v Storaž na ustavi obratovanje elektroplavže. Podobne redukcije so bile predpisane tudi v ostalih državah v obratbi elektroenergije in v elektrotermičarstvu. Dosele so redukcije omejevale na tiste velike potrošnike, ki morajo po značaju svoje proizvodnje s tem ra-

čunati ob pomanjkanju energije.

Letos je prišlo do težav, čeprav smo v septembru vključili nove vire električne energije. Predčasno je začel obratovati prvi agregat velike termoelektrarne Split s 108.000 kW. Hkrati je bila dovršena druga faza termoelektrarne Brestanica z 12.500 kW, medtem ko se je zaključila dovršitev tretje faze v Kolubari. Položaj glede električne energije, ki je letos nastopil zaradi suše, nas znova opozarja, da so nam potrebne večje rezerve za kritično jesensko dobo, pa tudi za morebitne izpade, kakor so se pojavili letos med drugim v termoelektrarni Kakanj in v termoelektrarni Soštanju, kjer je izpadel agregat za 30.000 KW. Do okvare v Soštanju je prišlo na generatorju, ki ga je pred leti dobavilo švicarsko podjetje Oerlikon in je zdaj v popravilu. Tudi s takimi izpadi, ki jih ni mogoče vnaprej predvideti, je treba računati pri sestavljanju energetskih bilanc in potreb po energetskih rezervah. F. S.

Poslabšanje energetskega položaja zaradi suše

Uvedene so redukcije električne energije v Kidričevem, Rušah in Soštanju

Včeraj so v Domu elektrogospodarstva v Ljubljani zaključili tridnevno posvetovanje o površinski obdelavi materiala, ki ga je organiziral Društvo za zaščito materiala LRS. Na simpoziju so v 16 strokovnih referatih obdelali predvsem vprašanja o obsežnega področja galvanotehnike, korozijske zaštite ter uporabe sodobnih in novih postopkov za zaščito materiala. Snov predavanj so tolmáčili tudi s predvajanjem strokovnih filmov. Posvetovanja se je udeležilo okrog 70 strokovnjakov iz podjetij kovinske predelovalne, mornarne in elektroindustrije, ki si bodo danes ogledali še ustrezne naprave v tovarnah »Saturnus in »Rog« v Ljubljani ter v tovarni »Iskra« v Kranju.

20 let naše ljudske revolucije

STOLICE

Majhna, zakotna in neznana vas Stolice v zahodni Srbiji je v zgodovini našega narodnoosvobodilnega boja znana že iz prvih uporniških dni. 26. septembra leta 1941 je bilo v Stolicah zgodovinsko posvetovanje najvišjih partizanskih in partijskih voditeljev upora. V začetku septembra 1941 se je upor razplamtel po vsej Jugoslaviji. V zahodni Srbiji je že bilo obsežno svobodno partizansko ozemlje. Prav tako so osvobodili več mest: Krupanj, Loznico, Gornji Milanovac, Užice, Čajetino. Tudi drugod po Jugoslaviji so bila svobodna ozemlja. S peterokotno zvezdo na kapi in s partizansko puško v roki si lahko peš neovirano prišel iz vzhodne Srbije v Slovenijo in od Jadranskega morja do Beograda. Treba se je bilo ogniti samo večjim sovražnim postojankam. Partizanski odredi so šteli okrog 80.000 borcev. V bojih je že padlo skoraj 6000 sovražnih vojakov, 7000 vojakov in oficirjev pa so partizani ujeli.

Centralni komite KPJ in Glavni štab partizanskih odredov sta vodila boj se iz Beograda. Medtem pa so se v teh dneh pripravljali za odhod na svobodno ozemlje. Hkrati pa je bila potreba po vojaškem in partijskem posvetovanju voditeljev upora iz vse države, kjer bi preleteli prve izkušnje in se pogovorili o nadaljnjem oboroženem boju, vse bolj očitna.

TITO ODHAJA NA SVOBODNO OZEMLJE

Na peronu železniške postaje v Beogradu je 16. septembra leta 1941 čakal elegantno oblečen moski na vlak, ki naj bi ga odpeljal v Kraljevo. Z njim sta bila beograjska partijska aktivista Jaska Rajter in Veselinka Malinska. Nista vedela, da spremljata generalnega sekretarja Partije in Vrhovnega komandanta Tita. Dejali so jima le, da je to pomemben partijski funkcionar, ki mora vsakokrat priti na svobodno partizansko ozemlje v zahodni Srbiji.

Namenjeni so bili v Užice. Požega in dalje na svobodno ozemlje. Čeprav je v vseh krajih ob progi kar mrgolelo gestapovcev, policistov in žandarjev (na vso moč so se pripravljali na veliko ofenzivo proti partizanskim odredom v Srbiji), so potniki vseeno srečno prispeli v Užice.

Požega. Nekajkrat je Rajter pokazal policajem in gestapovcem vojskošersko izkaznico. Pogledal je na svoje sopotnike nemščini: »Moji prijatelji! Gestapovcem se na kraj pameti ni padlo, da bi Nemec lahko imel za prijatelje sumljive ljudi. Hkrati z vrhovnim komandantom so Beograd zapustili tudi člani Glavnega štaba in Centralnega komiteja CK KPJ. Tudi oni so se prebili na svobodno ozemlje v zahodno Srbijo.

»DELEGAT- RDEČEGA KRIŽA

Za kraj, kjer naj bi bilo posvetovanje, so končno določili vas Stolice, blizu Krupanja. Sestanek naj bi bil 26. septembra. Člani Centralnega komiteja in vojaški voditelji so se podali na težavno in nevarno pot.

Delegati iz Bosne in Hercegovine ter iz Hrvaške so odšli skupaj iz Sarajeva, v spremstvu partizanskega vodca. Čez nekaj dni so vsi srečno prispeli v Stolice.

Iz Slovenije sta na posvetovanje pripotovala Miha Marinko in Franc Leskošek. Tovariš Kardelj, ki se je prav tako moral udeležiti posvetovanja, je imel na tej poti največ težav. Iz Ljubljane je se odpravil z vlakom proti Beogradu z izkaznico »delegata« Rdečega križa in uslužbenca mestne občine.

V Stari Pazovi so vdrl v vlak gestapovci in pričeli legitimirati potnike. Ko je tovariš Kardelj razmišljal, kaj naj stori, je opazil, da prihaja iz nasprotnih smeri vlak iz Beograda. Ker ni zaupal svojim izkaznicam, je hitro odprl vrata vagona in v trenutku preskočil v odprti vagon prihajajočega vlaka. Na naslednji postaji je izstopil in se oes napotil proti Beogradu. Mimo je pripeljal lokalni vlak, s katerim se je prepejal preko Save.

V Beogradu pa se je medtem pretrgala »zveza«. Tovariš Kardelj se je moral vrniti v Zagreb, od tam pa spet v Beograd. Zaradi obsežnih političnih racij je vsak dan menial svoje valiče. Končno se je odpravil proti Stolicam v navadnem kmečkem vozu. Ko je prišel tja se je posvetovanje že končalo.

ZA MIZO V STOLICAH

26. septembra zjutraj je bilo vse pripravljeno za začetek posvetovanja. Posvetovanje je predsedoval vrhovni komandant Tito. Za mizo so sedeli: Aleksandar Ranković, Ivan Milutinović, Ivo-Lola Ribar, člani Glavnega štaba Srbije Sreten Zujović, Rodoljub Colaković in Filip Kljajić. Iz Hrvaške sta se posvetovanja udeležila Rade Končar in Vlado Popović, iz Slovenije Miha Marinko in Franc Leskošek, iz Bosne in Hercegovine pa Svetozar Vukmanović-Tempo in Slobodan Princip-Seljo. Delegati iz Crne gore in Makedonije niso mogli priti.

Prvi je spregovoril tovariš Tito. Kot se spominja Rodoljub Colaković, je Tito najprej govoril o mednarodnem položaju, nato pa o oboroženem boju in uporu v Jugoslaviji. Kot smoter tega boja je Tito določil: »Izgon okupatorja, uničenje izdajalcev, ustanovitev nove Jugoslavije,

ki bo temeljila na enakopravnosti narodov in na demokraciji«. Pri tem je Tito dejal: »Ta boj bo hud in neusmiljen. Od nas ne bo zahteval le poguma in vzdržljivosti, marveč tudi politične prožnosti in daljnovidnosti. Toda kljub vsemu bomo zmagaali...»

Potem so govorili delegati. Naštevati so uspehe prvih uporniških bojev, o padlih tovariših, o trpljenju ljudstva, pa tudi o velikem bojem navdušenju in o pripravljenosti ljudstva, da vztraja v boju do končne zmage.

Na sestanku so podrobno preučili strategijo in taktiko partizanskega vojskovanja.

ZGODOVINSKI SKLEPI

Ko je tovariš Tito po osvoboditvi govoril o tem sestanku, je dejal o njem, »da je bilo eno izmed naših najpomembnejših posvetovanj, kjer so bili sprejeti tudi najpomembnejši sklepi.«

Najprej so sklenili, da v vseh šestih jugoslovanskih pokrajinah (Srbiji, Hrvaški, Sloveniji, Bosni in Hercegovini, Crni gori in Makedoniji) spremene vojaške poveljstva upora v glavne štabe. Glavni štab pa v Vrhovni štab narodnoosvobodilnih partizanskih odredov Jugoslavije.

Prav tako so na posvetovanju izdelali načrt o ustanavljanju novih partizanskih odredov. Hkrati so izdelali tudi načrt bojnih operacij, da bi se razširili že osvobodena ozemlja.

Sklenili so, da je treba povsod na osvobodeno ozemlje, namesto starih, ustanovljenih nove organe revolucionarne ljudske oblasti — narodnoosvobodilne odbore — in da je treba se nadalje krepiti in razširjati OF kot splošno ljudsko politično organizacijo za zbiranje vseh rodoljubov v boju proti okupatorju.

Prav tako so sprejeli zelo pomemben sklep o nadaljnjem preraščanju partizanskih odredov v trdne vojaške formacije. Posebej so poudarili, da se ni treba frontalno bojevati z močnejšim in bolje oboroženim sovražnikom, marveč je treba uiti, gibljivi, da bodo hitri in gibljivi, da bodo znali nenaadno napasti in hitro zapustiti kraj napada.

BOJ SE NADALJUJE

Posvetovanje v Stolicah se je zaključilo s kratkim Titovim govorom, kjer je Tito med drugim dejal: »To posvetovanje je velikega pomena za nadaljnji razvoj ljudskega upora v naši državi. Iz poročil tovarišev je razvidno, da je ljudstvo povsod pripravljeno na boj in žrtve. Dosegani uspehi tega boja, zlasti v Srbiji, Crni gori in Bosni so najboljši dokaz, da je odločitev naše Partije, da se ljudstvo z orožjem upre okupatorju, edino pravilna, in da jo je ljudstvo tudi sprejelo.«

D. V.

Člani okrajnega odbora Osvobodilne fronte Slovenj Gradec, na svoji seji na Razborci 25. marca 1945.

Mislinjska dolina je dala vse, kar je mogla

V Slovenjem Gradcu bo v nedeljo osrednja proslava ob 20-letnici revolucije

Ko je zajelo uporniško gibanje leta 1941 vso Jugoslavijo, se je iskra močnega ognja vnela tudi v koroškem kotu naše domovine, se prav posebno tudi v Mislinjski dolini.

Slovenj Gradec in Straže pri Mislinju sta rojstna kraja revolucionarjev pred-

vojne dobe, narodnega heroja Franja Vrnunca ter inž. Rada Iršiča. Okupacija je zatekla Vrnunca v Celju, kjer je postal sekretar partizanskega okrožja in komandir Celjske partizanske čete. Nemci so ga zajeli 25. 8. 1941 in ustrelili v Mariboru kot talca. Ing. Rado Iršič pa se je vrnil 13. aprila 1941 iz Srbije v domači kraj, kjer je organiziral uporniško gibanje, zbral okoli sebe mladino: opravljali so sabotažne akcije, brisali nemške napise, zbirali orožje ter se pripravljali na upor. Na sestankih v Mislinju, Smartnem in Slovenjem Gradcu, Dravogradu in na Ravnah je utrjeval celice, dokler ni bil odločilen konec junija v Mariboru, kjer je padel kot sekretar Pokrajinskega komiteja KPS 12. 12. 1941.

Medtem ko so bili v Mežiški dolini v partijskih vrstah predvsem delavci iz tovarn, je bila v Mislinjski dolini v vrstah mladih komunistov študentska mladina. V Slovenjem Gradcu, Vrnuncu, Druskovcu, Zelenikarju, v Mislinju pa Iršič, Čebular in Prevotnik. SKOJ je ustanovil v Slovenjem Gradcu leta 1939 Drago Druskovski. Ta skupina je v prvih mesecih okupacije vneto delovala po navodilih, ki jih je prejemala iz Mislinja, pa tudi od starega komunističnega Franceta, ki so ga Nemci ubili maja 1942 v Celju. V jeseni 1941 je bil sekretar mestne celice v Slovenjem Gradcu Tine Lah, ki je vodil po odhodu Iršiča celotno delo Osvobodilne fronte Slovenj Gradec. Lah, ki je živel na domu v Stražah ob Mislinju, je bil v hiši je bila v tisti dobi znamenita javka prvih kurirjev. V dobi Pohorske čete in v Stajerskega bataljona so prihajali tjakaj pred napadom na Soščanj Miloš Zidanski, Dušan Kveder, kurirji Jezernik in Seguin in Znidarič in drugi. Skupina OF v Stražah je imela v vsakem naselju trojke, zbirali so vse potrebno za Po-

horsketo četo, koncentrirali zbrano gradivo iz vse doline na posestvu Alberta Casa na Levovskem, kjer so pozneje preživeli nekatere borci po povratku iz brežiškega pohoda, toda Nemci so jih takoj odkrili in aretirali vse mislinjske aktiviste razen treh ter jih kot talce ustrelili 6. marca 1942, ali pa so pomrli v taborniških Čebular in Prevotnik, ki sta se pravčasno umaknila na Dolensko, sta se vrnila v domače kraje, z II. grupo odredov ter padla 8. I. 1943 na Pohorju.

Rojstvo Pohorskega bataljona je novo izredno poglavje naše lokalne NOB. Se v prvi polovici leta 1942 je bilo osvobodilno gibanje v naših krajih skoraj uničeno, nemški fašisti so streljali v Celju vedno več ljudi, tako da je delovanje OF skoraj zamrlo. Mimo tega pa so pričeli Nemci v tisti dobi rekrutirati Slovence v njihovo vojsko in jih deportirati na prisilno delo. V tej zvezi je izdal vodstvo OF slovenskega naroda za severno Slovenijo spomnilo 1942 proglase slovenski mladini najprej mobilizacijo v nemško vojsko in splošno mobilizacijo za partizane. Pohorski bataljon se je pojavil v jeseni 1942 tudi v Mislinjski dolini, zgorale so planinske kočice in nemška tovarna lepence v Mislinju, prišlo je do spopadov na Planinki, bataljon je obiskal komandant 2. grupe odredov France Rozman. Skupaj z Grogo, Rajkom in Zdravkom Čebularjem so obiskali blizu sto domacij, vpostavljali so zveze in ugotovili, da je ljudstvo na strani narodnoosvobodilne borbe. Laskovnikova domačija pod Graško goro in Lazarjeva nad Dvorčami sta postali najljubši postojanki vodstva II. grupe odredov.

Mislinjska dolina je dala v Pohorski bataljon pet domačinov, zraven tega pa je pričelo nastajati na

Spodnjem Razborju središče Sašeško-mislinjskega okrožnega komiteja, pri katerem je začela delovati tudi partizanska tehnika. Po formiranju IV. operativne cone in katastrofi Pohorskega bataljona je prišel komandant Stane novo bitko za Pohorje. 6. aprila 1943 je poslal s Pece dvarajst koroških partizanov kot novo enoto na Pohorje. Hodili so severno od Smrekovca, preko Razborja, do Smaklavca in Dovž v Mislinjski dolini, se oglašili pri partizanskih domačijah, kjer so prejemali vsu potrebno hrano in obvestila. 20. aprila se jim je priključil mislinjski drvar Vitez, katerega je poznal iz dobe Pohorskega bataljona tudi komandant Stane. Nova Pohorska četa pod vodstvom komandirja Bogdana je iskala po Pohorju morebitne ostanke bataljona in ko se je pomnožila z novimi borci, je pričela napadati Nemce na severni in južni strani osrednjega Pohorja. 8. avgusta 1943 je Glavni štab odpoiskal Pohorski bataljon zaradi bližajoče se kapitulacije Italije proti Dravogradu, njeni borci so okrepili Sladrovsko brigado, nekateri pa so prišli tudi čez Savo.

Na našem Pohorju je ostalo 22 partizanov. Ta četa je kmalu prešla v novinci v bataljon, 25. 10. 1943 pa je bil formiran Pohorski odred, katerega komandant je bil Drago Pogajen. Ze 27. oktobra so napadli in požgali 6 železniških postaj okrog začetnega Pohorja. V Golavici so imeli zasilno bolnišnico, tedaj je bil vpostavljen na Brdih tudi kurirska stanica TV-31-S, ki je vzdrževala zveze do osvoboditve. Pohorski odred je imel največjo borbo od 6. do 9. decembra 1943 na področju med jezeri in Veliko Kopo. Nemška obkoljevalna taktika ni uspela, ker so partizani Pohorskega odreda poglani nemške enote pri Veliki Kopu v beg.

Da bi nemci ne uničili Pohorskega odreda, je štab IV. operativne cone poklical na Pohorje bataljon koroških partizanov, ki so prihajali preko Razborja in Mislinjske doline do Primolza na Pohorju, kjer so se združili s pohorskimi partizani v Pohorski brigado Miloša Zidanskega. Leto dni po padcu Prvega Pohorskega bataljona je bila tunkaj partizanska brigada 250 borcev s 30 mitraljezi in mnogimi minometi.

Od februarja 1944 je bila v naših krajih tudi XIV. proletarska divizija. Sneg se ni povsem skopnel, ko se je XIV. divizija 24. marca 1944 znova zbrala na Graški gori, kjer je padlo pred enim mesecem toliko njenih borcev, med njimi tudi narodni heroj Lado Mauser-Ronko. Po zbiranju borcev XIV. divizije jih je ljudstvo v Mislinjski dolini in na Pohorju sprejelo tako lepo, kot nikjer na dolgi poti, ki jo je divizija prehodila. V naših krajih je pričela tedaj splošna ljudska

vstaja! Brigade XIV. divizije so pričele mobilizirati, rušile so nemške komunikacije, pospeševale aktivnost drugih partizanskih enot, kar je Nemce posebno vznemirjalo. Čeravno so Nemci zatrjevali, da so že februarja 1944 uničili XIV. divizijo, je moral Steindl na zborovanju v Slovenjem Gradcu maja 1944 javno priznati, da še divizija obstoja. In do te zmage je pripomoglo XIV. divizij tudi naše ljudstvo, ki jo je sprejelo že ob njenem prihodu kot svojo vojsko ter se kmalu zatem spojilo z njo v eno samo ljudsko silo.

Iz majhnega področja okrog Smartna je bilo v naših brigadah konec poletja 1944 preko 170 domačinov! Tako je v borbi za severno Slovenijo vodja Stajerske domovinske zveze propadel, na mestu padlega Pohorskega bataljona so stali v naših krajih štiri nove brigade, ki so pričele pod vodstvom štaba IV. operativne cone veliko polno ofenzivo. Mislinjska dolina je prispevala tedaj vse, kar je mogla dati. V borbi je padlo 200 partizanov, 24 talcev, 100 ljudi pa je pomrlo po nemških taborniških zator, ker so podpirali NOB.

Le s pomočjo vsega ljudstva so lahko delovale v naših krajih partizanske tehnike Sova, Sever, Skovik, Kajuh, Bojan, Drava in Kristof-Stane Ilc, od katerih so imele tri celo pohorski značaj in razširjale ogromne množice osvobodilnega tiska. Brez pomoči našega ljudstva bi ne moglo vzdržati pod Malo Kopo partizanske bolnišnice Kozjak, Primož, Dovže, Krm in Trška gora, kakor tudi ne v Mislinjskem jarku, bolnišnici Tihni dol in Pomlad. Ljudstvo je zanje vedelo, toda Nemci niso nobene odkrili!

V počastitev dogodkov ob dvajsetletnici vstaje bomo odkrili v Slovenjem Gradcu doprsne kipe domaćinov, narodnih herojev Franca Vrnunca in inž. Rada Iršiča, tretji doprsni kip pa predstavljata narodnega heroja Lado Mauserja-Ronko, junačka Šerčarjeve brigade, ki je padel na Graški gori. To je tudi priznanje vsem partizanom 14. divizije, ki so se borili v severni Sloveniji za njeno osvoboditev. Ob njih bodo počivali številni partizani Pohorske brigade, 14. proletarske divizije, kakor tudi borci 17. divizije III. armade, ki so padli v zaključnih operacijah JLA v okoli Slovenjega Gradca.

Bogdan Zolner

Popravek

Dne 31. julija 1961 je izšel v »Delu« činec pod naslovom »Čimolna podpora osvobodilnemu boju«. Zaradi nespreznosti sem bil naveden kot avtor članka. Njegov resnični avtor je Milan Škerlavaj-Petrč.

Franco Kramar-Simeon

Pred devetnajstimi leti je bila ustanovljena Cankarjeva brigada

Prvi dnevi Cankarjeve brigade

O ustanovitvi Cankarjeve brigade je bilo doslej malo napisanega. Vzrok je več. Eden od njih so spominski izročila preživeli borcev, ki se med seboj zelo razlikujejo. Drugi vzrok pa je tudi, da Cankarjeva brigada ni imela svojega historiofila, ki bi sistematično zbiral gradivo, ga proučeval in skušal dati točne podatke o njeni ustanovitvi in boju. Cankarjeva brigada to vsekakor zasluži, saj je, kot ena prvih slovenskih brigad skoro tri leta neobstojevala okupatorju in njegove domače hišice in se z zmagami v Suhorju, Pieterjah, Jelenov, vrnitvi v id. itd. v tolikšni meri vpleta v dejanske oboroženo borbo slovenskega naroda, da si brez njenih uspehov in neuspehov ne moremo predstavljati dejanskega prikaza našega osvobodilnega boja.

Kljub izgubi osvobodilnega ozemlja v Ljubljanski pokrajini v veliki partizanski ofenzivi proti partizanskim enotam na Notranjskem in Dolenskem sredi 1942. leta, Glavno poveljstvo slovenskih partizanskih čet ni smelo dopustiti zmanjševanja narodnoosvobodilnih oporišč in slabitve oborožene sile. Po direktivi Vrhovnega komandanta je revolucionarna taktika zahtevala stalne ofenzivne akcije, ki edine dvigajo revolucionarni borbni duh in nov polet tistim, ki se že bore in tudi tistim, ki šele vstopajo v borbo. Zahtevala je učinkovite ukrepe proti okupatorskim ofenzivam v ustanavljanju močnih udarnih enot iz najboljših borcev.

V izvajanju teh direktiv je Glavno poveljstvo ustanovilo na sam dan začetka velike italijanske ofenzive 16. julija 1942 prvo slovensko brigado Toneta Tomšiča in potem ves čas ofenzivne posvetovalne pozornosti ustanavljanju brigad. Tako je 26. avgusta razformiralo V. grupo odredov in iz njenega sestava ustanovilo dve brigadi: I. manevrska brigada Matije Gubca je bila ustanovljena 2. septembra 1942.

Pobudo za ustanovitev brigade Ivana Cankarja zasledimo prve dni septembra 1942. Izvršni odbor OF in Glavno poveljstvo sta razpisala okoliščino z direktivami političnim komisarjem in sodelavcem-terencem za akcijo čiščenja

bele garde v coni X (Suha krajina — op. J.K.) 5. septembra. Za uspešno začetek partizanske protiofenzive je Glavno poveljstvo hotelo koncentrirati v Suhi krajini obe že obstoječi brigadi T. Tomšiča in M. Gubca, pritegniti pa v akcijo tudi brigado Ivana Cankarja, ki jo je hotelo ustanoviti v najkrajšem času. Obstaja izjava, da so funkcionarji Krškega odreda 7. IX. dobili povelje glavnega poveljstva in začeli pozivati borce, da bi pristopili vstopili v brigado I. Cankarja, ki je v fazi ustanovitve. V ta čas sovpada, po vsej verjetnosti, osutek brigadnih formacij, napisane s svinčnikom, s komandantom Urbanom, političnim komisarjem Tonetom Spasom, Veljkom Kočevarjem in Rudijem pa z navdvo vprašaja.

Dopolnilna povelja za operacijo čiščenja bele garde v Suhi krajini je Glavno poveljstvo izdalo Tomšičev in Gubčevi brigadi 11. IX. 1942. Naslednjega dne pa je poklicalo k sebi še bodočega komandanta Cankarjeve brigade, enotam, ki so bile odredne, da pridejo v sestavo Cankarjeve brigade, pa odredilo premik proti Suhi krajini.

Na posvetovanju Glavnega poveljstva 13. septembra 1942, ki so se ga udeležili tudi člani stiškega in novomeškega okrožja, pa je dobila ustanovitev Cankarjeve brigade, njenih bataljonov ter brigadnega in bataljonskih štabov dokončno obliko. Italijanska obveščevalna služba je dobila podatke, da so v coni Kunc-Podstene partizanske skupine v važnih voditeljih. Posledica tega je bila, da sta še istega dne prodrla na omenjeno področje dva pehotna bataljona divizije »Isont« in motorizirani bataljoni divizije »Alpekih lovcev«.

Povelje za reorganizacijo partizanske vojske je Glavno poveljstvo izdalo 16. IX. 1942. V njem pojasnjuje nujnost ustanavljanja brigad in odreja na teritoriju V. grupe odredov poleg brigade »Matije Gubca« še ustanovitev brigade »Ivana Cankarja«, katero naj sestavljajo I. bataljon Gubčeve brigade s komandantom Duletom, II. bataljon Kočevskega odreda s komandantom Antjejem Novakom (120 borcev) in I. bataljon Belo-

kranjskega odreda s 100 borci. V štab brigade so bili imenovani za komandanta Urban Velikonja, za njegovega namestnika Daki, za političnega komisarja in namestnika pa Gregor Javor in Tone Gabrovčan. Za agitprop, obveščevalno službo in intendanco so bili imenovani: Tine Dolgan, Janez Podhodstnik in Mara Gorenje, za brigadnega zdravnika pa je bil imenovan Luka Hostnik.

Istega dne je Glavno poveljstvo izdalo povelje za velikopotezno akcijo proti beli gardi v Suhi krajini in odredilo Cankarjevi brigadi borbo proti beli gardi v vseh Gradencih, Vrh. Sela, Hinje, Lopata, Zvirče, Prevalje in Ratje. Za neposrednega komandanta brigade je bil začasno imenovan Ciril Zasavec (Jože Hlebič), ker je bil komandant brigade skupaj z dr. Alešem Beblerjem, član štaba operacij v Suhi krajini.

Do 18. IX. 1942 je trajala koncentracija bataljonov na področju Kočevskega Roga. 17. IX. je dr. Aleš Bebler sporočil Glavnomu poveljstvu: »Do zdaj potekajo premiki Cankarjeve in Tomšičeve brigade v redu; seveda velja to za čete, ki so tu. Ni pa še glasi o Kostih in Belokranjcih.«

Zvečer je odšla brigada v Kočevski Rog, na odsek Smuke, naslednjega dne pa se je premaknila proti Topli rebi, kjer je prevzel poveljstvo nad brigado njen komandant dr. Marjan Dermastia.

Uspešni boji brigad in prihod I. kordunske udarne brigade v Belo krajino so spodbudili Glavno poveljstvo, da je 19. IX. 1942 izdalo povelje za prehod v protiofenzivo. V tem smislu je Glavno poveljstvo še pred začetkom suhokrajnske razoroževalne akcije odredilo Tomšičevi in Cankarjevi brigadi, da po opravljeni akciji takoj odide v Belo krajino in se tam povežejo med seboj. 22. IX. 1942 sta bila II. in III. bataljon v kočevski vasi Skrilje, kamor je prišel tega dne tudi politični komisar GL poveljstva Ivan Matek-Matija. Skupno z njim je brigada krenila proti Planini in sama potem nadaljevala pot proti zapuščenim kočevski vasi Ovejak, kjer se je brigadi pridružil tudi bataljon Gubčeve brigade, imenovan Duleto, ki je postal v Cankarjevi brigadi I. bataljon.

Namera Glavnega poveljstva, da bi obe slovenski brigadi skupaj s I. Kordunsko brigado v Beli krajini protiofenzivo, se ni uresničila zaradi odhoda Kordunske brigade na Hrvaško in to po velikem uspehu Kordunske brigade pod Tančo goro 22. septembra 1942. Zaradi tega italijanskega poraza je še istega dne Mario Robotti odredil za področje Kočevskega Roga in cone med Žužemberkom in Trebnjem operativni ciklus, da bi uničili preostale partizane, ki se se po njegovi zamisli, poskušali reorganizirati.

Tretji bataljon je skupaj s tretjim bataljonom Tomšičeve brigade 25. IX. do 11. ure zadrževal italijansko kolono, ki je prodirala iz Semeča proti Planini in se potem umaknil na nove položaje. Zvečer se je celotna brigada pomaknila globlje v Kočevski Rog.

Naslednjega dne 26. septembra 1942 je brigada odšla v Lapinje, kočevsko vas nad Kolpo, kjer se je sešla s političnim komisarjem GL poveljstva in Jožetom Brilejem-Bolkom.

Odredba št. 1 Cankarjeve brigade z dne 27. IX. 1942 je ohranjena v italijanskem prevodu in dopolnjuje ukaz Glavnega poveljstva z dne 16. IX. 1942. Tegadelj lahko 27. IX. 1942

J. K.

Bataljon Cankarjeve brigade v Suhi krajini, na poti v Zagradec

Nabori za mladoletnike v ZDA

Predlog, naj bi ameriške mladoletnike novačili v posebne, na pol vojaške oddelke, je ba je koristen za mladino, skupnost in državo

V zadnji številki ameriškega mesečnika *Mechanix* ilustrirani predlog avtor Lester David, naj bi novačili ameriške mladoletnike. Pravi, da ne zato, ker bi hotel spreobrniti Ameriko v vojaško državo, temveč da bi v ameriških fantih na tak način prebudili dobre lastnosti, ki jih imajo. V ZDA je zdaj več kot 3,5 milijona fantov med 16. in 18. letom. Ti so polni eksplozivne moči, ki lahko brez vodstva in discipline postane razdiralna in vodi v hulaigstvo. Avtor predlaga za mladoletnike dveletno bivanje v nekakšnih vojaških solah, kar bi jim pomagalo, da bi bili dobro pripravljeni ob prvem važnem srečanju z življenjem.

Da bi Amerika dobro izkoristila prebivajočo življenjsko silo mladoletnikov, predlaga avtor posebne oddelke, imenovane ATAC — (American Teen-Age Corps — Oddelki ameriških mladoletnikov).

Za mladino bi ATAC pomenil dveletno vojaško vaje s posebnimi ugodnostmi — namreč pravo svobodo višjo solo, združeno z obširnimi programom športnih vaj ter privajanjem na življenje v družbi. Razen tega bi se fantje pričeli raznim poklicem. Za ameriške šole bi bil ta predlog odrešilen, saj so prenapolnjene. Hkrati bi bil najboljšo sredstvo za zmanjšanje kriminala med mladoletniki.

Vsak oddelček naj bi bil sestavljen po vzoru oddelkov kopenske mornarice ali letalske vojaške službe, deloval pa naj bi po načelnih načelih. Vsakemu mladoletniku, ki bi postal član teh oddelkov, bi namreč povedali, da je postal po nazivu najnižji član in da se bo po določenem sistemu napredovanja vpenjal višje. Soljsko učenje bi bilo najobsežnejši del programa. V štabu bi bili akademsko izobraženi učitelji, tako da bi mladi ljudje poslušali v bistvu ista predavanja kot v civilnih solah. Določen odstotek kadetov bi se lahko vpisal v civilne višje šole in univerze, drugi pa bi si pridobival razne poklice kar v ATAC. Avtor tudi predlaga natančen dnevni red življenja: vstajanje, čiščenje prostorov,

zajtrk, učenje, razne vojaške vaje, kosi, prosti čas za pisanje, učenje, telovadbo, večerjo, prosti čas za domača dela, branje, obiskovanje filmskih predstav in koncertov.

Ali bi bilo kršenje pravil v ATAC dovoljeno? Lester David pravi, da bi morali kršilce seveda kaznovati, vendar pa bi morali to storiti z razumevanjem in umirjenostjo. Vsi člani oddelkov bi dobivali obleko in druge osebne stvari, razen tega pa tudi mesečno plačo, ki bi jim zadostovala za drobne potrebe. — Prav tako bi dobivali dopuste, enkrat na mesec pa bi šli lahko na weekend.

Zlasti koristna bi bila taka vzgoja za zdravje in odpornost mladih ljudi. V Italiji, Avstriji in Švici je n. pr. le 8,7% otrok pokazalo nesposobnost pri raznih fizičnih testih. Testirali so približno 7000 otrok. Pri podobnih preizkusih so prišli v ZDA do poraznih rezultatov: nesposobnih je bilo 57,9% otrok. Tega globljega družbenega pojava pa najbrž ne bo mogoče uspešno reševati samo z opisanimi predlogi za bolj »špartansko« življenje ameriške mladine.

Šoferski zapeček

Pred nekaj dnevi je več ameriških časopisov pisalo o človeku, ki je ob svoji 85-letnici odšel na prometno policijo in vrnil vozniško dovoljenje. Podobno je storil tudi neki 75-letni voznik na Floridi. Oba primera sta izšla v precejšnjo »senzacijo«, saj se kaj takega ne zgodi pogosto. Vrsto let sta vozila po ameriških avtomobilskih cestah nikoli pa nista povzročila prometnih nesreč ali česa podobnega.

Primer sta sprožila razpravo o »starih voznikih«, ki so pogosto krivi prometnih zastojev v velikih mestih. Nekateri so za zakonito omejitev dovoljenj »starih ljudem. Vsi, ki prihajajo v leto — tako pravijo — prenehajo s športno dejavnostjo, težko ga se ločijo od avtomobila, čeprav bi bilo to logično in pravilno. Kako se bo končala raz-

prava o »starih voznikih«, ne vemo, gotovo pa se bodo stari ljudje upirali, da bi jim odvzeli vozniška dovoljenja, saj jim je avtomobil v resnici bolj potreben kot mladini.

Neuničljive avtomobilske gume

V laboratoriju neke ameriške družbe za izdelavo avtomobilskih gum so zopomnili sintetični snov, ki naj bi le-tem tako po dolga »življenjsko« dobo, da bi trajale delj od samega voza.

BUDENNIJEVA KONJENICA

Vedel sem, da se pod železno preduhi in mostovi lahko skrivajo skupine razbitih belogardistov, zato sem izvel revolver in ga pripravil za strel. Toda vse se je dobro končalo. Nekako ob pol osmih me je v bližini postaje Kotlubanj ustavila patrola iz moje divizije. Komandir mi je dal svojega konja in v pol ure sem bil v štabu.

Snežiti je prenehalo. Prikazalo se je za februar nenavadno toplo sonce. Njegovi žarki so tako rekoč pred našimi očmi topili sneg in staljena voda je zalivala kotanje, jarke in rove.

Stari kozaki se bore do zadnjega

Ob devetih je začela divizija prodirati proti Karpovki. Na prihodih k vasi so naši sprednji oddelki naiteli na kozake in začeli jurisati. Nasprotnik pa boja ni sprejel in je vas zapustil. Zapazil sem, da se beli umikajo proti Buzinovki, zato sem ukazal, naj začne enote na križišču okoljevalni manever, sredina pa da malo zmanjša pritisk. Sovražnik sam hotel dobiti v obroč. Belogardisti so se znašli v polobroju, kajti umik jim je branila reka Karpovka, ki je zaradi naglega taljenja snega prestopila bregove.

Naši jurišni eskadroni so jim bili čedalje bliže. Pogled, ki se je odpiral pred nami, je bil tak, da je človeku kri ledenela po žilah. Mogočni »hura« je pretelesal dolino. Zdelo se je, da živci belih takega psiholo-

škega pritiska ne bodo zdržali, in da bodo pričeli odmetavati orožje in se predajati. Toda, za vraga! Pred nami so bili stari kozaki, ki so vedno raje umirali, kakor pa padali v ujetništvo. Rdeče jezdece so pričakali s sabljami. In zdržali so do zadnjega. Nihče se ni rešil, pa tudi vdal se ni nobeden izmed njih.

Ko smo opravili z njimi, se je naša konjeniška divizija utaborila v vaseh Karpovka in Marinovka. Nепrestani boji so borce izčrpli, potrebni so bili kratkega odpočitka. Mimo tega smo morali tudi dopolniti strelivo in drugi material.

Od 12. do 16. februarja smo počivali in se pripravljali. V tem času se nam je pridružila naša druga brigada, ki je dotlej pod poveljstvom mojega sodelavca Gorodovikova delovala južno od Caricina.

Gorodovikov mi je prišel tudi žalostno novico o smrti mojega očeta. O tem mu je povedala moja mati Melanija.

Smrt Budennijevega očeta

Moj starši so skupaj z drugimi begunci iz saljskega okraja pod varstvom Prve donske divizije zbežali iz Platova na vzhodni strani Volgi. Na poti je oče zbolel za tifusom. Mati ga je hudo bolelega pripeljala v vas Svetli jar na bregu Volge. Tam se je zbralo mnogo beguncev. Menili so, da so zdaj na varnem, ker je bila fronta še daleč stran. Tisti čas pa fronta

ni bila trdna in beli kozaki so skozi naše enote čisto prodirali globoko v zadnje. Tako so neke noči vdrti tudi v Svetli jar. Med begunci je nastal preplah. Zvedeli so, da so med kozaki tudi ljudje iz saljskega okraja. Oče je zato kljub boleznim sklenil, da bo poskušal preko Volge. Mati ga ni hotela pustiti, on pa je vstal, se oblekel, obul, vzel palico in se napotil preko zaledenole Volge. Bolan in izčrpan, kakor je bil, se je le s težavo premikal dalje. Počival je v počival, pa spet ponovno vstal in nadaljeval pot.

Mučila ga je žeja, pa se je napil vode iz kotanje in ledu. Zdalj je začutil, da mu je čedalje slabše. Uvidel je, da ne bo nikoli dosegel levega brega in je

sklenil, da se bo vrnil nazaj.

Kmalu so ga došli kmetje, ki so se v saneh peljali razprol belim. Oče jih ni poznal. Poprosil jih je, če lahko prisede, in jim dobrobrudno povedal, zakaj je hotel preko Volge. Namesto, da bi mu pomagali, so ga kulaki zveržnili pretepli. Nekaj ur je nezavesten ležal na poledeneli reki. Od potu in krvi mokri lešje so se mu prilepili na led. Po naključju so ga našli neki revni kmetje, sicer bi konval na poledeneli Volgi.

Pol živega so ga pripeljali v Svetli jar. Zaradi mrzle vode, ki jo je pil, in pa večurnega ležanja na ledu je dobil še pljučnico. Umrli je čez deset dni, 19. januarja 1919.

HITRO PRIPRAVLJENO KOSILO

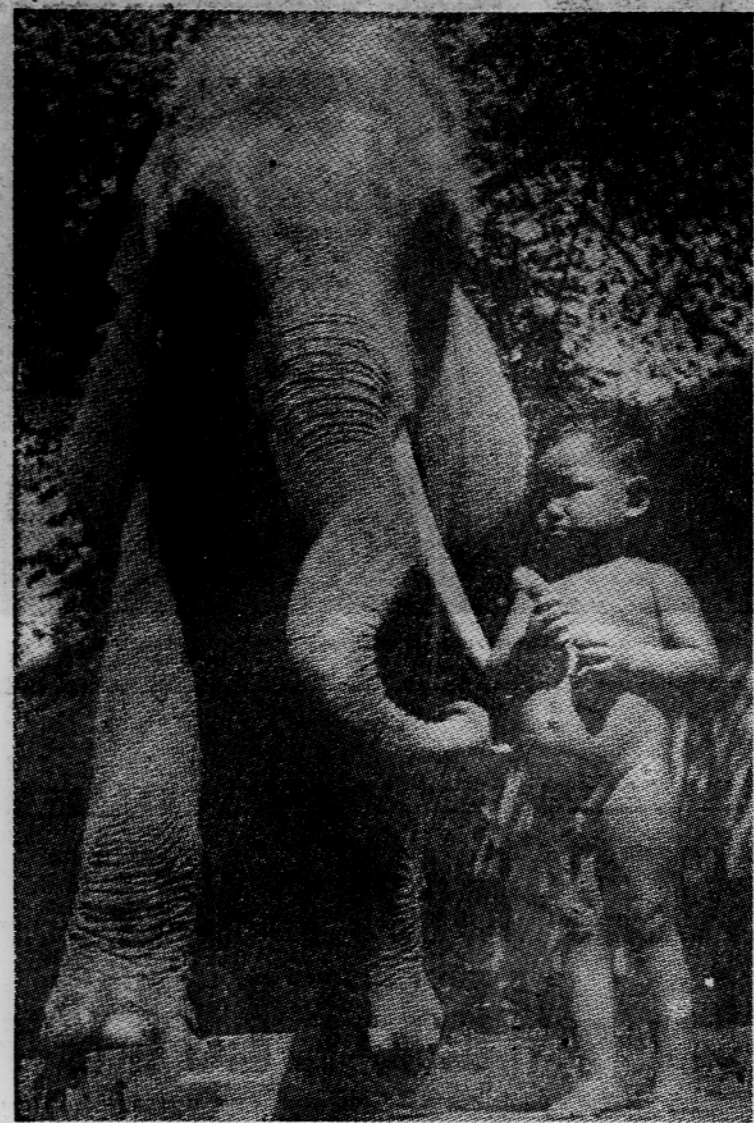
ZELENJAVNA JUHA, PIŠČANEC S CVETAČO, SOLATA IZ ENDIVIJE IN PARADIZNIKA

Zelenjavna juha: Za juho lahko porabimo vodo, v kateri smo prekuhali cvetačo. Dalje potrebujemo korenček, velik krompir, drobno kolerabico, kosček prekajene slanin (hamburske), kosček presnega masla, dve žlici testenin obrobov. Korenček očistimo, krompir in kolerabico olupimo, in vse zrežemo na tanke ploščice ali rezance. Vso to zelenjavo kuhamo. Kuhano pa tudi na rezance zrežemo zelo mesnato prekajeno slanino. Dodamo še mehki cvetačni storček, ki ga zrežemo na kocke. Juho solimo šele proti koncu kuhanja. Ko je zelenjava že skoro mehka, dodamo testenine. Kosček presnega masla pregretemo v moči in damo v juho. Juho potresemo s sesekljanim zelenim peteršiljem in poprom. V juho damo lahko še oprazen piščančev drobec.

PIŠČANEC s cvetačo in rižem:

Kupimo srednje velikega piščanca. Dalje potrebujemo srednje veliko cvetačo, trideset dkg riža, žlico masti, žlico moke, štiri žlice kisle smetane, in sol. Piščanca očistimo, olupimo in razrežemo na štiri enake dele. Meso solimo in položimo na krožnik. V koscih razpustimo mast in v njej bledo zarumenimo moko. To zalijemo s hladno vodo. Dodamo še smetano in razmešamo. Ko omaka zavre, položimo varjo meso, kjer naj počasi vre, da se zmehča. Cvetačo očistimo in napol skuhamo v vreli in rahlo slani vodi. Napoli kuhano razdelimo v cvečke in položimo v omako k mesu. Ko sta meso in cvetača mehka, zložimo meso na ovale krožnik po sredini. Na eno stran nalozimo cvetačne cvečke, na drugo pa kuhan riž. Vse polijemo z omako.

Solata: Potrebujemo pol kg endivije in pol kg paradiznika. Solato naredimo vsako zase. Endivijo zabelimo z oljem in kisom, paradiznik pa lahko z majonezo.

Kdo bi verjel fotografu, da sta slon in kamboski deček na sliki do dneva enake starosti? Videti pa je, da sta dobra prijatelja. Ali bo mali debelekožcu odstopil kaj banane, ki jo drži v rokah?

PAS RAKA

V državah Srednje Afrike se zdravstvene ustanove vznemirjajo zaradi širjenja neke skrivnostne limfne bolezni, ki napada otroke od 3-8. leta starosti, največ na čeljustih in organih spodnjega dela telesa. Oboleni umirajo v štirih do šestih mesecih.

To je posebna vrsta raka.

zelo pogosta v srednjih delih Afrike. K sreči pa je bolezen omejena na določeno geografsko področje. Po pregledu številnih otrok v Ugandi in nekaterih drugih državah je skupina ameriških zdravnikov ugotovila, da se ta oblika raka pojavlja v omejenem pasu, ki teče povprek Afrike od severnega dela Kenje do severnega dela Kameruna.

Je do severnega dela Nigerije. Severno in južno od tega pasu pa bolezni ne poznajo.

Za sedaj znanstveniki še niso odkrili vzrokov te skrivnostne razširjenosti. — Menijo, da o širjenju odločajo lokalni faktorji.

Ta »otroški« rak so že poskušali ustavljati z raznimi sredstvi. Znana zdravila v začetku pomagajo, toda bolezen se z otekanjem obolenih mest naglo širi in je čedalje nevarnejša. Lahko že po nekaj tednih povzroči smrt.

S podrobnim raziskovanjem je treba tej afriški vrsti raka priti do dna, ker bi tako morda dobili dragocene dokaze o raku nasploh.

Kje virusi prezimijo

Veliko bolezni, ki jih povzročajo virusi, je vezanih na letne čase. Zato bi se morali vprašati, kaj je z virusi takrat, ko jih ni na spregled. Zadnje raziskave so ugotovile zelo čudne biološke cikle. Tako so na primer v ameriškem Skalnem gorovju neke virusi, ki naj bi prezimili v kačah, ki so otprnile v zimskem spanju. Ko se le-te prebude, naj bi virusi okužili komarje, ki pikajo kače, ti komarji pa naj bi nato zastupljali sesalce, zlasti konje. Boj proti boleznim, ki jih povzročajo virusi, bo resnično čudovit šele takrat, ko bodo dobro znani vsi ciklusi.

WALT DISNEY PODOBE IZ NARAVE

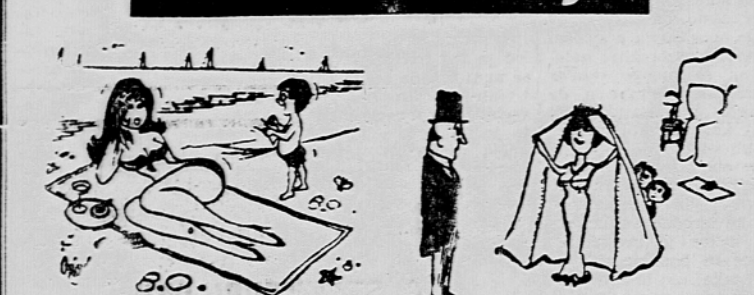
SREČNI PRISTANEK

KOJOT VE, DA VZLETI TEKA LE ZA KRATEK RAZDALJE. ZGRABIL JO BO ERZ, KO SE BO SPUSTILA NA TLA. ZA SPREMEMBO PA SE IZCRPANA PTICA VSEDE V GRM.

Za dobro voljo

»Bi mi lahko povedali svojo telefonsko številko? Starejšemu bratu moram nekaj podariti za rojstni dan.«

»Povej, dragi, ali imaš rad otroke?«

Križanka

VODORAVNO: 1. pregovor, 4. astronomski pojav, 7. dličan angleški gledališki in filmski igralec (Laurence), 8. pokrajina v Kongu, kjer je na oblasti secesionist Combe, 9. močna igralna karta, 11. kratka italijanske radijske in televizijske mreže, 12. skrajšano ameriško moško ime, 14. kratka za »mesto pečata«, 16. srednjeveška gledališka igra o versko tematiko, 18. glinasto glasbilo, 19. privlačnost, 20. mednarodna kratka za pošto, telegram in telefon.

NAVPIČNO: 1. zgornja okončina, 2. prožen trak z vtkami gumijevimi nitkami, 3. morski sesalec, 4. eksplozivno orožje, 5. polk, 6. zemeljska ožina na Malaki, 8. največja reka v Makedoniji, 13. državno premoženje, 15. stran, 16. sila, jakost, 17. soha, statua.

REŠITEV PREJŠNJE KRIŽANKE

VODORAVNO: 1. slang, 6. Pelion, 8. lom, 9. Var, 11. ina, 12. eta, 13. ton, 14. KUD, 15. Vasari, 17. harat.

BRO DO LOM CA NA KORALNEM MORJU

88. »Ah, kaj bi tisto,« je zamahnil Bogo, ampak lopov jo je pobral s svojim najboljšim bodalom! Da bi skril svojo deško žalost, si je dal oprava pri vrveh, ki so razmetane ležale po kanuju.

»Res, nikoli ti ne pozabim,« je ponovil Jakce.

»Nikar no, saj to ni nič,« je zatrdil Bogo, »če bi se meni zgodilo, tudi ti ne bi okleva! Da, vsak dan bi rad

kaj takega storil, rad bi bil velik vojščak, neustrašen in močan. Sicer pa — to je bila moja krivda!«

»Tvoja krivda!«

»Pač,« je resnobno povzel Bogo, »moral bi te poprej opomniti. Uak, pa sem pozabil, da si bil Lamar. Lamari se iz prejšnjega življenja ničesar ne spominja. No, več, morski psi radi iščejo rake. Kot mi ljudje pohleпно

prežijo nanje in odbrižejo v njihovo smer, brž ko zaslišijo znan šum. Če je tok ugoden, bo pes že na daleč zaslišal udarec rakovega repa. Raki plavajo sicer neslišno, če pa bežijo, mlajto z repom in vzburjajo vodo. Mlida sva spodaj napravila pravi preplah in tiger jo je seveda hitro primahal. Res, moral bi te bil na to opozoriti,« je mračno dejal in zgrabil za veslo.

Namerno pačenje Popovičevega govora

pa sploh ni govoril.

O govoru Koče Popoviča obširno poročajo tudi vodilni ameriški časniki, ki pa so najbolj poudarili tiste dele govora, ki se nanašajo na atomske eksplozije v Sovjetski zvezi, vtem ko so druga važna vprašanja, o katerih je govoril Popovič, v glavnem zamolčali.

Poročilo "New York Timesa", ki zlasti poudarja dele govora o atomskih eksplozijah v ZSSR je tudi rečeno, da je Koča Popovič opozoril na to, da so potrebna takojšnja pogajanja o atomskih poskusih in da bi morali razgovori o razorožitvi potekati pod nadzorstvom ZN.

Po vsebini podobno poročilo objavljajo tudi danes "Washington Post". V poročilu je poudarjeno tudi to, da je Koča Popovič opozoril na nujnost ureditve problema, ki je nastal, ker se je izpraznilo mesto generalnega sekretarja OZN in da je rekel, da bi bilo treba naiti začasni izhod iz tega položaja.

Ves atenski tisk povzema danes posamezne dele govora državnega sekretarja za zunanje zadeve Koče Popoviča na zasedanju Generalne skupščine OZN. Časniki poudarjajo, da je Popovič obsodil blokovski politiki in v zahteval sklenitve mednarodne konference o razorožitvi. Poudaril je tudi, da je odgovor Kennedyja in Hruščeva neblokovskim dejelam ocenil kot bodrilna.

Gromikov govor

o splošni in popolni razorožitvi, ki vključuje tudi sporazum o ustavitvi jedrskih poskusov.

«Če Sovjetska zveza ne bi obnovila poskusov z jedrskim orožjem, je dejal Gromiko, bi se nevarnost vojne izredno povečala, ker bi agresivne sile verjetno skušale prodreti čez mejo k prepadu nuklearne vojne».

Ob zaključku je Gromiko govoril o alžirski vojni, pre-

ganjanju Afričanov v Južnoafriški uniji, ki ga je poudarjal z mučenjem sužnjev v starem Rimu, o kolonialni vojni v Angoli ter o dogodkih v Bizerti. Predlagal je, naj bi ustanovili komisijo ZN, ki bi izvedla popolno nadzorstvo nad izvajanjem lanske letne deklaracije Generalne skupščine o podelitvi neodvisnosti kolonialnim narodom.

Gromiko je predlagal, da bi LR Kitajske sprejeli v članstvo Združenih narodov in je ostro kritiziral predlog o "dveh Kitajskih" v svetovni organizaciji.

Za Gromikom je govoril ekvadorski zunanji minister Wilson Vela-Ervas. Izjavil je, da je vsem narodom na svetu treba priznati pravico do samoodločbe.

Za besedo je zaprosil tudi indonezijski predstavnik Ali Sastroamidjono, da bi odgovoril na izjave nizozemskega predstavnika. Odzvonil je nizozemski načrt za rešitev problema Zahodnega Irana, ker je le-ta integralni del indonezijske republike.

Na sedežu Združenih narodov so kakor poročala Tanjug, že sinoči poudarjali, da je sovjetski zunanji minister v svojem govoru pustil odprta vrata za pogajanja med ZDA in ZSSR, ter za poizkuse iskanja stičnih točk in rešitev odprtih mednarodnih problemov.

Tu menijo, da je bil ton Gromikovovega govora relativno zmiren. Po splošnem mnenju je Gromiko dal v Generalni skupščini širok pregled stališč Sovjetske zveze do osnovnih mednarodnih vprašanj. Njegova stališča o razorožitvi in skupnem ameriško-sovjetskem sporočilu, po tukajšnjih mnenjih pomenijo do ločeno novo opogumljanje. Tako, kakor je bilo pričakovati, pa je Gromiko po novno vztrajal pri povezanju razorožitve z vprašanjem ustavitve jedrskih poskusov.

Ceprav je Gromiko glede nadomestitve generalnega sekretarja OZN potrdil znana sovjetska stališča, je vendarle v enem delu svojega govora nakazal možnost začasne rešitve, kar tu tolmačijo kot napoved, da je mogoča kompromisna formula, ki bi ustrezala sedanjemu položaju.

Telegrami

SERAJ ODSTOPILO — KAIRO. Predsednik ZAR Gamal Abdel Naser je sprejel odstop polkovnika Abdel Hamida Seraja, ki je bil pred dobrim mesecem imenovan za podpredsednika ZAR za notranje zadeve. **VRNITEV ZGODOVINSKIH DOKUMENTOV — VARSAVA.** Ministrski svet ZSSR je sklenil, da bo vlad LR Poljske izročil državne arhivske materiale, ki se nanašajo na poljsko zgodovino v času od 1427 do 1939 in so bili doslej v sovjetskem državnem arhivu. **BIVŠI MINISTER WILSON UMRLO — DETROIT.** Bivši ameriški obrambni minister Charles Wilson je umrl v 71. letu starosti. Vest o njegovi smrti je najprej sporočila družba "General Motors", kjer je bil Wilson predsednik upravnega sveta, predno je postal minister. **DVA AMERIŠKA STUDENTA OBDOJENA — BERLIN.** Vzhodnonemško sodišče je obsodilo na dve leti zapora dva ameriška študenta, ki sta bila obtožena, da sta v svojem avtomobilu ilegalno prevažala vzhodnonemške državljane v zahodni Berlin.

PO XV. KOLU BLEJSKEGA ŠAHOVSKEGA VELETURNIRJA

Gligorič - tretji

Bled, 27. sept. Prekinjene partije 13. do 15. kola blejskega veleturnirja so dale v glavnem pričakovane rezultate. Morda je malo presenečilo samo Keresov remi z Bertom, saj je imel slavni vele mojster ob kuvertiranju ne kaj zavdanja vredno pozicijo, tako da je bilo mogoče pričakovati prvi sovjetski neuspeh proti Jugoslovonom na Bledu, hkrati pa vsaj delno Bertokovo rehabilitacijo. Vendar iz te moke ni bilo kruha: samo sedem potez in remi je bil nezbečen. Kot je pozneje Bertok sam izjavil, je bila partija najbrž le samo remi, nikakor pa ne dobljena zanj. V partiji Olafson-Darga se je bel kraj izkazal kot izredno močna figura in takorekto sam odločil partijo. Še nekaj ostalih grožanj je bilo zanimivih zaradi načina, kako so bila končana. Petrosjan je »for-siran« premagal Bertoka, Gligorič je moral Matanoviča dokazati, kar se dobi osnovna trdnjavsko-kmečkica končnica. Donner pa je ves žalosten ostal proti Geilerju.

Vrstni red po 15. kolu:

PO DOMAČIH KRAJH

ZVEZNA ODBOJKA — MOSKI

mladost : Partizan 3:2

Zagreb, 27. sept. — V prvenstveni tekmi zvezne odbojarske lige je Mladost premagala beograjske Partizane 3:2 (15:10, 10:15, 7:15, 15:8, 15:13).

PRIJATELJSKI NOGOMET

Branik : Celje 4:4 (3:1)

Maribor, 27. sept. — V prijateljski nogometni tekmi sta se podvezeli ligaš Branik in član SCL Celje razšla neodločeno 4:4. Pred precejšnjim številom gledalcev so dosegli gole: Gavrilov 3 in Gluk 1 (z 11 m) za Branik ter Geger 2, Belcer in Beljak za Celje.

E. B.

POKALNI ROKOMET

Poraza Slovana in Odreda

Ljubljana, 27. septembra.

Ob polfinalni tekmi za jugoslovanski rokometni pokal sta se končali s presejanim številom gledalcev dosegli gole: Gavrilov 3 in Gluk 1 (z 11 m) za Branik ter Geger 2, Belcer in Beljak za Celje.

KOLESAJARI

SO SE ZLOMILE VILICE

PUZ, 27. sept. Včeraj ob 15.30 so se na klancu v Hajdini pri Ptuju kolesarji Jožeta Hengelmanna zlozile vilice dvokelesa, ko je vozil proti Ptuju. Hengelmanna se je pri padcu hud poškodoval. Odpejali so ga v pujsko bolnišnico.

ATLETIKA NA MOŠANSKI GIMNAZIJ

Mošanska gimnazija je ena izmed tistih šol, ki poveča atletski velik pomen. Njen atletski krožek je deloval tudi pozimi pod vodstvom prof. Ko-

DELO

»Želimo pomagati Maroku«

Sklenjen je bil sporazum o gospodarskem in tehničnem sodelovanju med Jugoslavijo in Marokom, ki določa 5 milijonov dolarjev kredita za nakup investicijske opreme v Jugoslaviji.

BEograd, 27. sept. (Tanjug). Član ZIS Avdo Humo in maroški minister za zunanje zadeve Mohamed Duiir sta podpisala danes sporazum o gospodarskem in tehničnem sodelovanju med Jugoslavijo in Marokom. Po tem sporazumu bo dala naša država Maroku pet milijonov dolarjev kredita za nakup investicijske opreme za industrijske obrate, nadalje prepustitev naših licenc novim tovarnam, za katere bo naša industrija dobavila opremo, kakor tudi usposabljanje teh obratov za redno proizvodnjo prek tehnične pomoči jugoslovanskih podjetij.

Po podpisu sporazuma sta imela minister Duiir in Avdo Humo sestanek z novinarji. Minister Duiir je izjavil, da je s podpisom sporazuma o gospodarskem in tehničnem sodelovanju storjen pomemben korak v smeri razširitve meddržavne sodelovanja Jugoslavije in Maroka. »Maroko želi sodelovati z Jugoslavijo pri izgradnji svojega kmetijstva in industrije v okviru petletnega plana svojega gospodarskega razvoja«, je rekel minister Duiir. »Med bivanjem v naši deželi,« je nadaljeval maroški minister, »smo se prepričali o izrednih uspehih, ki ste jih dosegli v izgradnji dežele. Naša prijateljska čustva do Jugoslavije so dobila s tem obiskom še eno potrdilo. Maroko si prizadeva, da bi si razen politične pridobil polno gospodarsko neodvisnost. Vaša dežela je v tem eden najboljših primerov, ki ga moramo posnemati. Jugoslavija je vsestransko pomagala Maroku v njegovem boju za politično neodvisnost, zdaj pa nam pomaga, da zgradimo svoje gospodarstvo«.

Minister Duiir je poudaril, da je za odnose med Jugoslavijo in Marokom že davno značilno prijateljsko. »Že med vojno,« je rekel, »smo z velikimi skupstevkami spremljali boj jugoslovanskih narodov za neodvisnost, ker smo bili tudi mi podjarmljeni. Neosebna podpora Jugoslavije v boju Maroka za osvoboditev je utrdila prijateljstvo maroškega naroda do narodov Jugoslavije«.

Jugoslavija je bila prva dežela, ki je v okviru mednarodnih organizacij podprla boj Maroka za neodvisnost. Potemakem je normalno,« je pripomnil minister Duiir, »da Maroko zdaj, ko si je pridobil neodvisnost, razvija prijateljske stike z Jugoslavijo. Predsednik Tito je vedno užival velike simpatije med maroškim ljudstvom, kakor tudi simpatije kralja Mohameda V. in kralja Hasana II.«

Kolektiv te nove tovarne, ki bo kot glavni preskrbovalec domače industrije za avtomobile že letos dosegel bruto produkt v vrednosti 2 milijardi 352 milijonov, je

Na koncu se je maroški minister zahvalil za prisrčen sprejem, ki ga je bil deležen povsod, zlasti pa Avdu Humu za njegove napore, da se sodelovanje med obema deželama razvije čim uspešneje.

Predsednik odbora ZIS za perspektivni plan Avdo Humo je rekel, da je podpisani sporazum trdna podlaga za nadaljnji razvoj gospodarskih stikov med Jugoslavijo in Marokom. »S tem se niso izčrpane vse možnosti,« je rekel Avdo Humo, »saj imamo zelo ugodne pogoje, da se gospodarsko sodelovanje med našima deželama še nadalje razvija. Maroko je po ravnanju bogata dežela, ki v pospeševanju svojega gospodarstva naglo napreduje. Jugoslavija ne samo, da goji prijateljska čustva do Maroka, marveč je s to prijateljsko deželo že davno sodelovala v boju proti kolonializmu in enotni enakopravnosti. Naša dežela je bila tako srečna, da se je osvobodila in gospodarstvo razvija prej, kakor Maroko. Zato želimo zdaj prijateljski deželi pomagati v njenem razvoju. Narodi obeh dežel žele, da se sodelovanje na gospodarskem terišču čim bolj razvira in da dobi še bolj konkretne oblike, to pa bo še bolj okrepilo naše politične odnose in prijateljstvo Jugoslavije do Maroka,« je rekel na koncu Avdo Humo.

»Avtoelektrika« v Novi Gorici se je osamosvojila

Ljubljana, 27. sept. Novo tovarno avtoelektričnih delov, ki jo je postavil kolektiv podjetja Iskra v Kranju v Novi Gorici, so danes svečano razglasili za samostojno poslovno enoto tega podjetja.

Kolektiv te nove tovarne, ki bo kot glavni preskrbovalec domače industrije za avtomobile že letos dosegel bruto produkt v vrednosti 2 milijardi 352 milijonov, je

»Mladosti« na čelu blejskega festivala

Na blejskem šahovskem festivalu sta glavni skupstevni vodili moštvi Mladost I in Jedinstvo, obe iz Zemuna, igrali neodločeno 2:2, tako da se je po 4. kolu vrnilo med njih moštvo zagrebške Mladosti — po zmagi nad mladinci Maribora s 3:1. Ostali izid glavnih skrajnih Slavija (Bgd) — Sombor 2:1 (1), Ris (N. Sad) — Jesenice 2:2 in Partizan (Bgd) — Nikšić 2:2. Vozemanska Mladost je z 10,5 točke pred Mladostjo (Zgb) 10. Jedinstvom (Zemun) 11. V drugi skupini vodilje z 11,5 točke zagrebška Postojna pred Mladostjo II (Zemun) 11, v tretji pa sta na čelu tabele z 11,5 točke Rudar (Trbovlje) in Steklarna Hrastnik.

Se pred to konferenco so z več strani izjavili razna sumenja, glede njegove namena in smeritve.

Po konferenci pa je prišlo do najrazličnejših in najbolj nasprotujočih si sodb o njenem pomenu.

Nekateri nam zamerjajo, da nismo bili dovolj konkretni ter da zaradi tega baje nismo odigrali vloge pri čemer govorimo mislijo na tako vlogo, ki bi ustrezala določenim blokovskim interesom. Drugi pa nam zamerjajo, ker smo bili preveč konkretni, za kar baje, kakor pravijo, po svoji materialni moči in mednarodni teži nismo kvalificirani in politični. Tretji so izražali sum, da ustvarjamo tretji blok in ko se to ni zgodilo, so nam štel v slabo, da v tem nismo uspešni.

Koča Popovič je dalje dejal, da je zagovarjanje nekega stališča ne more biti škodljivo samo zato, ker ga na primer zastopa Sovjetska zveza ali ZDA. Neangajane države se ne morejo ravnati po blokovskih merilih, če hočejo voditi neodvisno politiko. Nadalej je:

Trdno zagovarjamo stališča, naj ima vsak narod polno pravico, da se odloči za to ali ono ideologijo in družbeno-politični sistem. To je izključno njegova stvar. Vrh tega smo pripravljeni, da obstoj ideologij in različnih družbenih sistemov ni tisti »enitelti«, ki sam po sebi povzroča in ki mora nujno povzročati zaostvanje mednarodnih odnosov, povzroča pa ga politika, podrejanja drugih dežel, vmešavanje v njihove notranje zadeve, »skratka politika sile. Te pa ni nič opravičljivo z nobenim, niti z ideološkim niti kakršnimkoli drugim argumentom, razlogom in motivom. Menimo, kar je jasno povedano v beograjski deklaraciji, da je vsa osnovna sredstva, ki mu jih je zagotovila matično podjetje. Tako ima zdaj kolektiv vse pogoje, da se sam razvija in da do 1. 1965 poveča vrednost bruto produkta na 6,5 milijarde.

Tovarna v Novi Gorici je ena izmed poslovnih enot Iskre, ki so povsem samostojne, imajo pa skupno komercialno in prodajno službo. Ta novi način organizacije velikega podjetja se je pokazal kot izredno ekonomičen in racionalen.

Iz naše včerajšnje druge izdaje

ZASEDANJE GENERALNE SKUPŠČINE ORGANIZACIJE ZDRUŽENIH NARODOV

MIR JE DANES BOLJ KOT KDAJ KOLI NEDELJIV

NEW YORK, 26. sept. (Tanjug). Na današnji popoldanski seji Generalne skupščine je prvi govoril šef jugoslovanske delegacije državni sekretar za zunanje zadeve Koča Popovič. Za njim je govoril zunanji minister Gane, ki je predlagal naj bi Južnoafriška unija in Portugalsko izključili iz OZN. Na večerni seji pa so govorili sovjetski zunanji minister Gromiko, nizozemski zunanji minister in šef ekvadorske delegacije. Koča Popovič je v svojem govoru dejal:

Dovolite, gospod predsednik, da Vam v imenu svoje delegacije in v svojem imenu čestitam ob soglasni volitvi za predsednika XVI. zasedanja Generalne skupščine. Ta izvolitev je še posebno pomembna, ker je na najvišji funkciji ZN prvi predstavnik ene izmed dežel afriškega kontinenta, ki je že zdaj zastopan s 26 članov v naši organizaciji, in v kateri žele čimprej zavzeti svoje mesto kot svobodni enakopravni člani tudi drugi narodi.

Ko je omenil tragično smrt Daga Hammarskjölda, je Koča Popovič na »glavne vzroke za sedanjo mednarodno napetost; zaostreni občutki med Vzhodom in Zahodom, oboroževalna tekmota, atomski po-

skusi, alžirska in angolska vojna, Laos in Kongo — in nadaljeval:

Zakaj se mednarodni odnosi poslabšujejo?

Po našem mnenju gre za dva poglavna vzroka. Prvi, prizadevanja kolonialnih sil, ki jih v različni meri podpirajo njihovi blokovski zavezniki, da bi čimdlje in na razne načine odbržali svoje položaje v Afriki in drugje. Drugi bistveni vzrok pa je vse ostrejši kurz poglavljnih sil obeh blokov v demonstriranju in izvajanju politike sile, ki se v dejansko položaju istovetnosti politiki »na robu vojne«.

Prepletanje teh dveh činiteljev se bolj zapleta položaj in otežkoča ugotavljanje pravih vzrokov sporov in kriz.

Jasno moramo reči, da nas niti malo ne prepričuje prot argument, da bi to pomenilo sprejem načela »trojke«. Kakor je nesmiselno zagovarjati stališče, da je sistem »trojke« nujen v vseh mednarodnih telesih in organih, bi bilo po našem mnenju prav tako nesmiselno zagovarjati stališče, da je treba povsod diskriminirati neangajane dežele zaradi tega, da ne bi uzakoniili tega načela.

Mi še nadalje zagovarjamo stališče, da morajo biti pogajanja o razorožitvi izrecno pod okriljem Združenih narodov.

Zaradi vsega, kar smo obrazložili, še nadalje vztrajamo na tem, da bi problem razorožitve obravnavali na posebnem zasedanju ali na posebnih svetovnih konferenci, kakor je bilo predlagano v beograjski deklaraciji.

Vsi se strinjamo z načelom splošne in popolne razorožitve ob striktni mednarodni kontroli. V sovjetsko-ameriškem dokumentu so pojasnjena tudi druga osnovna načela. Potrebno je torej čimprej začeti dejanska pogajanja, da bi uresničili to splošno platformo.

Ker vemo, da bomo pred dosegom sporazuma o splošni in popolni razorožitvi našli na se mnoge težave, smatra naša delegacija, da je treba poskušati doseči nekaj, kar bo takoj preprečilo ali otežkočilo nadaljevanje oboroževalne tekmice. Če se je lotimo in pravilno smatramo, da se je mogoče lotiti te izredno velike naloge, kakor je uresničitev splošne in popolne razorožitve, zakaj naj bi bilo manj mogoče takoj poskusiti preprečiti vsaj nadaljnje širjenje oboroževalne tekmice? Zato mi tu ponovno predlagamo kot nujen predlog, da bi v čim krajšem roku dosegli sporazum o zamrzovanju vojaških proračunov na sporazumno določeni ravni, dodatno k temu kot določeno jamstvo pa še o odvajanju določenega odstotka od tako ustvarjenih prihrankov za posebne mednarodne namene, verjetno najbolj v fonde za pomoč nezadostno razvitim deželam. Ne smemo namreč pozabiti, da svet sedaj troši za oboroževanje okrog 14 milijonov dolarjev na uro, kar daje 328 milijonov na dan in 120 milijard na leto.

Glede atomskih poskusov je državni sekretar za zunanje zadeve dejal, da se je Francija pregrčila, to je opravljala poskuse med moratorijem, in tej odgovornosti se v znatni meri

danes prevzel v upravljanje tudi vsa osnovna sredstva, ki mu jih je zagotovila matično podjetje. Tako ima zdaj kolektiv vse pogoje, da se sam razvija in da do 1. 1965 poveča vrednost bruto produkta na 6,5 milijarde.

Tovarna v Novi Gorici je ena izmed poslovnih enot Iskre, ki so povsem samostojne, imajo pa skupno komercialno in prodajno službo. Ta novi način organizacije velikega podjetja se je pokazal kot izredno ekonomičen in racionalen.

Iz naše včerajšnje druge izdaje

ZASEDANJE GENERALNE SKUPŠČINE ORGANIZACIJE ZDRUŽENIH NARODOV

MIR JE DANES BOLJ KOT KDAJ KOLI NEDELJIV

NEW YORK, 26. sept. (Tanjug). Na današnji popoldanski seji Generalne skupščine je prvi govoril šef jugoslovanske delegacije državni sekretar za zunanje zadeve Koča Popovič. Za njim je govoril zunanji minister Gane, ki je predlagal naj bi Južnoafriška unija in Portugalsko izključili iz OZN. Na večerni seji pa so govorili sovjetski zunanji minister Gromiko, nizozemski zunanji minister in šef ekvadorske delegacije. Koča Popovič je v svojem govoru dejal:

Dovolite, gospod predsednik, da Vam v imenu svoje delegacije in v svojem imenu čestitam ob soglasni volitvi za predsednika XVI. zasedanja Generalne skupščine. Ta izvolitev je še posebno pomembna, ker je na najvišji funkciji ZN prvi predstavnik ene izmed dežel afriškega kontinenta, ki je že zdaj zastopan s 26 članov v naši organizaciji, in v kateri žele čimprej zavzeti svoje mesto kot svobodni enakopravni člani tudi drugi narodi.

Ko je omenil tragično smrt Daga Hammarskjölda, je Koča Popovič na »glavne vzroke za sedanjo mednarodno napetost; zaostreni občutki med Vzhodom in Zahodom, oboroževalna tekmota, atomski po-

skusi, alžirska in angolska vojna, Laos in Kongo — in nadaljeval:

Zakaj se mednarodni odnosi poslabšujejo?

Po našem mnenju gre za dva poglavna vzroka. Prvi, prizadevanja kolonialnih sil, ki jih v različni meri podpirajo njihovi blokovski zavezniki, da bi čimdlje in na razne načine odbržali svoje položaje v Afriki in drugje. Drugi bistveni vzrok pa je vse ostrejši kurz poglavljnih sil obeh blokov v demonstriranju in izvajanju politike sile, ki se v dejansko položaju istovetnosti politiki »na robu vojne«.

Prepletanje teh dveh činiteljev se bolj zapleta položaj in otežkoča ugotavljanje pravih vzrokov sporov in kriz.

Jasno moramo reči, da nas niti malo ne prepričuje prot argument, da bi to pomenilo sprejem načela »trojke«. Kakor je nesmiselno zagovarjati stališče, da je sistem »trojke« nujen v vseh mednarodnih telesih in organih, bi bilo po našem mnenju prav tako nesmiselno zagovarjati stališče, da je treba povsod diskriminirati neangajane dežele zaradi tega, da ne bi uzakoniili tega načela.

Mi še nadalje zagovarjamo stališče, da morajo biti pogajanja o razorožitvi izrecno pod okriljem Združenih narodov.

Zaradi vsega, kar smo obrazložili, še nadalje vztrajamo na tem, da bi problem razorožitve obravnavali na posebnem zasedanju ali na posebnih svetovnih konferenci, kakor je bilo predlagano v beograjski deklaraciji.

Vsi se strinjamo z načelom splošne in popolne razorožitve ob striktni mednarodni kontroli. V sovjetsko-ameriškem dokumentu so pojasnjena tudi druga osnovna načela. Potrebno je torej čimprej začeti dejanska pogajanja, da bi uresničili to splošno platformo.

Ker vemo, da bomo pred dosegom sporazuma o splošni in popolni razorožitvi našli na se mnoge težave, smatra naša delegacija, da je treba poskušati doseči nekaj, kar bo takoj preprečilo ali otežkočilo nadaljevanje oboroževalne tekmice. Če se je lotimo in pravilno smatramo, da se je mogoče lotiti te izredno velike naloge, kakor je uresničitev splošne in popolne razorožitve, zakaj naj bi bilo manj mogoče takoj poskusiti preprečiti vsaj nadaljnje širjenje oboroževalne tekmice? Zato mi tu ponovno predlagamo kot nujen predlog, da bi v čim krajšem roku dosegli sporazum o zamrzovanju vojaških proračunov na sporazumno določeni ravni, dodatno k temu kot določeno jamstvo pa še o odvajanju določenega odstotka od tako ustvarjenih prihrankov za posebne mednarodne namene, verjetno najbolj v fonde za pomoč nezadostno razvitim deželam. Ne smemo namreč pozabiti, da svet sedaj troši za oboroževanje okrog 14 milijonov dolarjev na uro, kar daje 328 milijonov na dan in 120 milijard na leto.

Glede atomskih poskusov je državni sekretar za zunanje zadeve dejal, da se je Francija pregrčila, to je opravljala poskuse med moratorijem, in tej odgovornosti se v znatni meri

Avdo Humo in maroški minister Duiir podpisujeta jugoslovansko-maroški sporazum.

Foto: Tanjug

ne morejo izogniti druge zahodne sile. Ukrep o obnovitvi atomskih poskusov in poskusi v ZSSR so zelo resen ukrep, s katerim jemlje Sovjetska zveza nase skrajno težko odgovornost. V vsakem primeru smo za popoln meratorij vseh vrst poskusov in potemtakem tudi za nujno obnovitev pogajanj o prepovedi poskusov.

O nemškem in berlinskem problemu je Koča Popovič dejal:

NEMCIJA IN BERLIN

Eden od problemov, ki najbolj pritiskajo na sedanje mednarodno življenje, je problem Nemčije in Berlina.

V čem je nenormalnost položaja Berlina, dejal bi materialna, geografska in politična, nam je vsem dobro znano. Teze glavnih sil v sporu prav tako dobro poznamo in v njih se razumljivo nujno zrcalijo določeni različni interesi.

Stalšče moje vlade o nemškem in berlinskem problemu je prav tako znano. Izhajamo iz dejstev, ki so nastala kot rezultat položaja po drugi svetovni vojni: da je položaj Berlina v določenem smislu nenormalen, da obstajata dve nemški državi, vključeni v nasprotni blokovski sisteme, da je meja Odra-Nisa dokončna. Pri tem priznavamo potrebo, da se pri iskanju sporazumne rešitve zagotovi čim svobodnejši dohod zahodnih držav k zahodnemu Berlinu, kakor tudi pravico prebivalstva za zahodnega Berlina, da samo odloča o svoji družbeno-politični ureditvi. Prav tako smatramo, da je nenormalno, ker se ni bila podpisana mirovna pogodba z Nemčijo.

Problem obstoja še samo zaradi tega, ker se postavljajo vprašanja, kako priti iz sedanjega položaja. Toda mi menimo, da problem ni postal tako važen in pereč samo po sebi, temveč v prvi vrsti zaradi tega, ker so v njem neposredno angažirani interesi nasprotujočih si velikih sil. To lahko zagledamo pravilno oceno pomena drugih problemov izven Evrope, ki niso nič manj resni.

Govorim kot predstavnik evropske države ki ji torej problem Berlina niti zemljepisno niti politično ni daleč in tuj. Kljub temu pa se nam zdi, da so po objektivnih merilih in stvarnih vsebini ter specifični težji, to je po tem, v koliko se tičejo osnovnih interesov narodov, ki bojujejo težaven boj za svojo neodvisnost in svobodo, vsekakor resnejši problemi Alžirja, Angole, Kongo, Laos in Kuba.

Razumimo, da smo v vsakem primeru za čimprejšnjo rešitev berlinskega problema s pogajanja na osnovi obstoječe stvari. Vse, kakor pa nismo edini, ki se sprašujemo, kako je bilo mogoče dovoliti, da se dejanska pogajanja niso že preje začela. Vse dotlej, dokler ostaja nerešen in dokler se okrog njega nadaljujejo demonstracije sile, izjave o pripravljenosti uporabe sile in razni ustrezni pripravljani ukrepi, bo problem močno obremenjeval vse mednarodne odnose.

Kar se tiče pravice nemškega naroda do samoodločbe, o čemer nekateri radi govorijo in na kar bi, kakor kaže, radi skoncentrirali ves problem, lahko rečemo, da smo dosledno za samoodločbo vseh narodov in torej tudi nemškega ter bi želeli, da bi bili tudi ti, ki o tem dovajajo, za dosledno iz

Namerno pačenje Popovičevega govora

pa sploh ni govoril. O govoru Koče Popoviča obširno poročajo tudi v dnevni ameriški tisk, ki pa so najbolj poudarili tiste dele govora, ki se nanašajo na atomske eksplozije v Sovjetski zvezi, vsem ko se druga važna vprašanja, o katerih je govoril Popovič v glavnem zamolčali.

V poročilu "New York Timesa", ki zlasti poudarja dele govora o atomskih eksplozijah v ZSSR je tudi rečeno, da je Koča Popovič opozoril na to, da so potrebna takojšnja pogajanja o atomskih poskusih in da bi morali razgovori o razorožitvi pretekati pod nadzorstvom ZN.

Po vsebini podobno poročilo objavljata tudi danes "Washington Post" in "New York Times". V poročilu je poudarjeno tudi to, da je Koča Popovič opozoril na nujnost ureditve problema, ki je nastal, ko se je izrazilo mesto generalnega sekretarja OZN in da je rekel, da bi bilo treba na ta začasni izhod iz tega položaja.

Ves atenski tisk povzema danes posamezne dele govora državnega sekretarja za zunanje zadeve Koče Popoviča na zasedanju Generalne skupščine OZN. Koča Popovič ob odhodu iz Beograda politiko sile in zahtev za sklenitev mednarodne konference o razorožitvi. Poudaril je tudi, da je odgovor Kennedyja in Hruščeva neobkrovnim dejelam ocenil kot bodrilna.

Gromikov novor

o splošni in popolni razorožitvi, ki vključuje tudi sporazum o ustavitvi jedrskih poskusov.

»Če Sovjetska zveza ne bi obnovila poskusov z jedrskimi orodjem, je dejal Gromiko, bi se nevarnost vojne izredno povečala, ker bi agresivne sile verjetno skušale prodati čez mejo k prepadu nuklearne vojne.«

Ob zaključku je Gromiko govoril o alžirski vojni, pre-

ganjanju Afričanov v Južnoafriški uniji, ki ga je primerjal z mučenjem sužnjev v starem Rimu, o kolonialni vojni v Angoli ter o dogodkih v Bizerti. Predlagal je, naj bi ustanovili komisijo ZN, ki bi izvedla popolno nadzorstvo nad izvajanjem lanskolek deklaracije Generalne skupščine o podelitvi neodvisnosti kolonialnim narodom.

Gromiko je predlagal, da bi LR Kitajsko sprejeli v članstvo Združenih narodov in je ostro kritiziral predlog o »dveh Kitajskih« v svetovni organizaciji.

Za Gromikom je govoril ekvadorski zunanji minister Wilson Vela-Ervas. Izjavil je, da je vsem narodom na svetu treba priznati pravico do samoodločbe.

Za besedo je zaprosil tudi indonezijski predstavnik Ali Sastramidjojo, da bi odgovoril na izjave nizozemskega predstavnika. Odzvonil je nizozemski načrt za rešitev problema Zahodnega Iriana, ker je le-ta integralni del indonezijske republike.

Na sedežu Združenih narodov so kakor poročala Tanjug, da je sinovski poudarjali, da je sovjetski zunanji minister v svojem govoru pustil odprta vrata za pogajanja med ZDA in ZSSR, ter za poizkuse iskanja stičnih točk in rešitev odprtih mednarodnih problemov.

Tu menijo, da je bil ton Gromikovskega govora relativno zmiren. Po splošnem mnenju je Gromiko dal v Generalni skupščini širok pregled stališč Sovjetske zveze do osnovnih mednarodnih vprašanj. Njegova stališča o razorožitvi in skupnem ameriško-sovjetskem sporočilu, po tujstvih mnenjih pomenijo določeno novo opogumljanje. Toda, kakor je bilo pričakovano, ki je Gromiko ponovno vztrajal pri povezovanju razorožitve z vprašanjem ustavitve jedrskih poskusov.

Cepprav je Gromiko glede nedomiselnosti generalnega sekretarja OZN potrdil znanost sovjetskega stališča, je vendarle v enem delu svojega govora namizala možnost začasne rešitve, kar tu tolmačijo kot napoved, da je mogoča kompromisna formula, ki bi ustrezala sedanjemu položaju.

DELO

»Želimo pomagati Maroku«

Sklenjen je bil sporazum o gospodarskem in tehničnem sodelovanju med Jugoslavijo in Marokom, ki določa 5 milijonov dolarjev kredita za nakup investicijske opreme v Jugoslaviji

BEOGRAD, 27. sept. (Tanjug). Član ZIS Avdo Humo in maroški minister Duiri danes podpisata sporazum o gospodarskem in tehničnem sodelovanju med Jugoslavijo in Marokom. Po tem sporazumu bo dala naša država Maroku pet milijonov dolarjev kredita za nakup investicijske opreme za industrijske obrate, nadalje prepuštile naših licenc novim tovarnam, za katere bo naša industrija dobavila opremo, kakor tudi usposabljanje teh obratov za redno proizvodnjo prek tehnične pomoči jugoslovanskih podjetij.

Po podpisu sporazuma sta imela minister Duiri in Avdo Humo sestanek z novinarji. Minister Duiri je izjavil, da je s podpisom sporazuma o gospodarskem in tehničnem sodelovanju storjen pomemben korak v smeri razširitve meddržavnega sodelovanja Jugoslavije in Maroka. »Maroko želi sodelovati z Jugoslavijo pri izgradnji svojega kmetijskega in industrijskega sektorja v okviru petletnega plana svojega gospodarskega razvoja«, je rekel minister Duiri. »Med bivanjem v naši državi je bil minister Duiri v Maroku, da bi se prepričal o izrednih uspehih, ki ste jih dosegli v izgradnji dežele. Naša prijateljska čustva do Jugoslavije so dobila s tem obliko: še eno potrjuje, da Maroko si prizadeva, da bi si razen politične pridobil polno gospodarsko neodvisnost. Vsa dežela je v tem eden najboljših primerov, ki ga moramo posnemati. Jugoslavija je vsestransko pomagala Maroku v njegovem boju za politično neodvisnost, zdaj pa nam pomaga, da zgradimo svoje gospodarstvo.«

Minister Duiri je poudaril, da je za odnose med Jugoslavijo in Marokom že davno značilno prijateljstvo. »Za me vojno«, je rekel, »smo z velikimi simpatijami spremljali boj jugoslovanskih narodov za neodvisnost, ker smo bili tudi mi podjarmljeni. Nesebična podpora Jugoslavije v boju Maroka za neodvisnost, razvija prijateljske stike z Jugoslavijo. Predsednik Tito je vedno užival velike simpatije med maroškim ljudstvom, kakor tudi simpatije kralja Mohameda V. in kralja Hasana II.«

Na koncu se je maroški minister zahvalil za prisrčen sprejem, ki ga je bil deležen povsod, zlasti pa Avdu Humu za njegove napore, da se sodelovanje med obema deželama razvije čim uspešneje.

Predsednik odbora ZIS za perspektivni plan Avdo Humo je rekel, da je podpisani sporazum trdna podlaga za nadaljnji razvoj gospodarskih stikov med Jugoslavijo in Marokom. »S tem se niso izprane vse nečistoče«, je rekel Avdo Humo, »saj imamo zelo ugodne pogoje, da se gospodarsko sodelovanje med našima deželama še nadaljuje razvija. Maroko je po razarjanju bogata dežela, ki v pospeševanju svojega gospodarstva naglo napreduje. Jugoslavija ne samo, da goji prijateljska čustva do Maroka, marveč je s to prijateljsko deželo že davno sodelovala v boju proti kolonializmu za mir in enakopravne odnose. Naša dežela je bila tako srečna, da se je osvobodila in gospodarsko razvila prej, kakor Maroko. Zato želimo zdaj prijateljski deželi pomagati v njenem razvoju. Narodi obeh dežel žele, da se sodelovanje na gospodarskem torišču čim bolj razširi in da dobi še bolj konkretne oblike, to pa bo še bolj okrepilo naše politične odnose in prijateljstvo Jugoslavije do Maroka«, je rekel na koncu Avdo Humo.

gospodarskih narodov za neodvisnost, ker smo bili tudi mi podjarmljeni. Nesebična podpora Jugoslavije v boju Maroka za neodvisnost, razvija prijateljske stike z Jugoslavijo. Predsednik Tito je vedno užival velike simpatije med maroškim ljudstvom, kakor tudi simpatije kralja Mohameda V. in kralja Hasana II.«

Jugoslavija je bila prva dežela, ki je v okviru mednarodnih organizacij podprla boj Maroka za neodvisnost. Potemtkem je normalno, je pripomnil minister Duiri, da Maroko zdaj, ko si je pridobil neodvisnost, razvija prijateljske stike z Jugoslavijo. Predsednik Tito je vedno užival velike simpatije med maroškim ljudstvom, kakor tudi simpatije kralja Mohameda V. in kralja Hasana II.«

Na koncu se je maroški minister zahvalil za prisrčen sprejem, ki ga je bil deležen povsod, zlasti pa Avdu Humu za njegove napore, da se sodelovanje med obema deželama razvije čim uspešneje.

Predsednik odbora ZIS za perspektivni plan Avdo Humo je rekel, da je podpisani sporazum trdna podlaga za nadaljnji razvoj gospodarskih stikov med Jugoslavijo in Marokom. »S tem se niso izprane vse nečistoče«, je rekel Avdo Humo, »saj imamo zelo ugodne pogoje, da se gospodarsko sodelovanje med našima deželama še nadaljuje razvija. Maroko je po razarjanju bogata dežela, ki v pospeševanju svojega gospodarstva naglo napreduje. Jugoslavija ne samo, da goji prijateljska čustva do Maroka, marveč je s to prijateljsko deželo že davno sodelovala v boju proti kolonializmu za mir in enakopravne odnose. Naša dežela je bila tako srečna, da se je osvobodila in gospodarsko razvila prej, kakor Maroko. Zato želimo zdaj prijateljski deželi pomagati v njenem razvoju. Narodi obeh dežel žele, da se sodelovanje na gospodarskem torišču čim bolj razširi in da dobi še bolj konkretne oblike, to pa bo še bolj okrepilo naše politične odnose in prijateljstvo Jugoslavije do Maroka«, je rekel na koncu Avdo Humo.

Posvetovanje prometnih strokovnjakov

Beograd, 27. sept. (Tanjug). Približno 60 jugoslovanskih prometnih strokovnjakov se je zbralo danes na tridnevno posvetovanje, na katerem bodo določili

Sef Foreign Office je odbil obtožbe, da je nudila Velika Britanija »slabe usluge« akciji OZN v Kongu. Naglasil je, da je Britanija vse od začetka podpirala operacije ZN in prizadevanje za enotnost ZN. Glede intervencije ZN v Katangi je izjavil, da je Britanija izrazila rezerviranost do nje, ker smata, da ni treba uporabiti sile.

Tudi Vam, mojstri hvala za lep večer!

F. B.

Talji, medtem ko naj bi na drugem in tretjem mestu pristala Fischer in Gligorić.

Tudi Vam, mojstri hvala za lep večer!

F. B.

Talji, medtem ko naj bi na drugem in tretjem mestu pristala Fischer in Gligorić.

Tudi Vam, mojstri hvala za lep večer!

F. B.

Talji, medtem ko naj bi na drugem in tretjem mestu pristala Fischer in Gligorić.

Tudi Vam, mojstri hvala za lep večer!

F. B.

Talji, medtem ko naj bi na drugem in tretjem mestu pristala Fischer in Gligorić.

Tudi Vam, mojstri hvala za lep večer!

F. B.

Talji, medtem ko naj bi na drugem in tretjem mestu pristala Fischer in Gligorić.

Tudi Vam, mojstri hvala za lep večer!

F. B.

Talji, medtem ko naj bi na drugem in tretjem mestu pristala Fischer in Gligorić.

Tudi Vam, mojstri hvala za lep večer!

F. B.

Talji, medtem ko naj bi na drugem in tretjem mestu pristala Fischer in Gligorić.

Tudi Vam, mojstri hvala za lep večer!

F. B.

Talji, medtem ko naj bi na drugem in tretjem mestu pristala Fischer in Gligorić.

Tudi Vam, mojstri hvala za lep večer!

F. B.

Talji, medtem ko naj bi na drugem in tretjem mestu pristala Fischer in Gligorić.

Tudi Vam, mojstri hvala za lep večer!

F. B.

Talji, medtem ko naj bi na drugem in tretjem mestu pristala Fischer in Gligorić.

Tudi Vam, mojstri hvala za lep večer!

sistem električne vleke, ki jo bodo uporabili pri elektrifikaciji železniških prog v naslednjih letih.

Prometni strokovnjaki menijo, da je monofazni sistem precej boljši kot elektrifikacija s pomočjo enosmernega sistema.

Strokovnjaki bodo podrobno pretehtali vse tehnične prednosti in pomanjkljivosti predlaganih sistemov, tako da lahko pričakujemo, da se bodo dokončno odločili, kateri sistem električne vleke bodo izbrali.

ZASEDANJE GENERALNE SKUPŠČINE OZN

Home se opravičuje

Britanski zunanji minister Home odbija obtožbe, da je Velika Britanija »nudila slabe usluge« akciji OZN v Kongu – Drugi sestanek med Gromikom in Ruskom

NEW YORK, 27. sept. (Reuter-AFP). Plenarno zasedanje Generalne skupščine ZN se je začelo danes popoldne z govorom liberjskega zunanjega ministra Rudolfa Grimesa. Za njim je govoril britanski zunanji minister Home, zadnji govornik na popoldanskem zasedanju pa je bil predstavnik Ceylona Felix Dias Bandaranaike. Večerna seja se je začela ob 20. uri po jugoslovanskem času.

Liberijski zunanji minister je govoril vse članice ZN, naj si prizadevajo, da bi prišlo do pogajanj med Vzhodom in Zahodom glede Berlina, na kar sta obe strani že načelno pristali. Grimes se ne strinja s sovjetskimi predlogom, da bi na mesto generalnega sekretarja imenovali tri osebe. Predlagal je, naj bi proglasili embargo na uvoz orožja na Portugalsko, ki vodi vojno v Angoli. Ter izjavil, da bo podprl prizadevanja za pogajanja v Alžiriji, da bi čimprej uresničili pravico do samoodločbe na vsem teritoriju Alžirije.

Za njim je dobil besedo britanski zunanji minister Home. Na Združene narode je apeliral, naj uporabijo vsa svoja avtoriteta, da bi urejali mednarodne spore s pogajanjem in da bi spoštovali mednarodne pogodbe. Velika Britanija ne bo varčevala z naporom, da bi našli osnovo za pogajanja o Berlinu, je dejal Home in dodal, naj »pri pogajanjih ne teže k zmagi nad drugo stranko, ampak k častni rešitvi«.

Home je naglasil, da so štiri velike sile Britanija, ZDA, Francija in ZSSR prevzele skupno odgovornost za vso Nemčijo, vključno z Berlinom do podpisane mirovne pogodbe z združenimi Nemčijami. Sporno je, je dejal angleški zunanji minister, ali so po petnajstih letih vzroki, da bi spremenili dogovor, sklenjen ob koncu vojne.

Potlej je Home obtožil Sovjetsko zvezo zaradi obnavljanja jedrskih poskusov: glede predloga predsednika Kennedyja, o razorožitvi pa je dejal, da se leta bistveno ne razlikuje od tistega, za katerega so se dogovorili premieri Commonwealtha.

Potlej je Home obtožil Sovjetsko zvezo zaradi obnavljanja jedrskih poskusov: glede predloga predsednika Kennedyja, o razorožitvi pa je dejal, da se leta bistveno ne razlikuje od tistega, za katerega so se dogovorili premieri Commonwealtha.

Potlej je Home obtožil Sovjetsko zvezo zaradi obnavljanja jedrskih poskusov: glede predloga predsednika Kennedyja, o razorožitvi pa je dejal, da se leta bistveno ne razlikuje od tistega, za katerega so se dogovorili premieri Commonwealtha.

Potlej je Home obtožil Sovjetsko zvezo zaradi obnavljanja jedrskih poskusov: glede predloga predsednika Kennedyja, o razorožitvi pa je dejal, da se leta bistveno ne razlikuje od tistega, za katerega so se dogovorili premieri Commonwealtha.

Potlej je Home obtožil Sovjetsko zvezo zaradi obnavljanja jedrskih poskusov: glede predloga predsednika Kennedyja, o razorožitvi pa je dejal, da se leta bistveno ne razlikuje od tistega, za katerega so se dogovorili premieri Commonwealtha.

Potlej je Home obtožil Sovjetsko zvezo zaradi obnavljanja jedrskih poskusov: glede predloga predsednika Kennedyja, o razorožitvi pa je dejal, da se leta bistveno ne razlikuje od tistega, za katerega so se dogovorili premieri Commonwealtha.

Potlej je Home obtožil Sovjetsko zvezo zaradi obnavljanja jedrskih poskusov: glede predloga predsednika Kennedyja, o razorožitvi pa je dejal, da se leta bistveno ne razlikuje od tistega, za katerega so se dogovorili premieri Commonwealtha.

Potlej je Home obtožil Sovjetsko zvezo zaradi obnavljanja jedrskih poskusov: glede predloga predsednika Kennedyja, o razorožitvi pa je dejal, da se leta bistveno ne razlikuje od tistega, za katerega so se dogovorili premieri Commonwealtha.

Potlej je Home obtožil Sovjetsko zvezo zaradi obnavljanja jedrskih poskusov: glede predloga predsednika Kennedyja, o razorožitvi pa je dejal, da se leta bistveno ne razlikuje od tistega, za katerega so se dogovorili premieri Commonwealtha.

Potlej je Home obtožil Sovjetsko zvezo zaradi obnavljanja jedrskih poskusov: glede predloga predsednika Kennedyja, o razorožitvi pa je dejal, da se leta bistveno ne razlikuje od tistega, za katerega so se dogovorili premieri Commonwealtha.

Potlej je Home obtožil Sovjetsko zvezo zaradi obnavljanja jedrskih poskusov: glede predloga predsednika Kennedyja, o razorožitvi pa je dejal, da se leta bistveno ne razlikuje od tistega, za katerega so se dogovorili premieri Commonwealtha.

Potlej je Home obtožil Sovjetsko zvezo zaradi obnavljanja jedrskih poskusov: glede predloga predsednika Kennedyja, o razorožitvi pa je dejal, da se leta bistveno ne razlikuje od tistega, za katerega so se dogovorili premieri Commonwealtha.

Potlej je Home obtožil Sovjetsko zvezo zaradi obnavljanja jedrskih poskusov: glede predloga predsednika Kennedyja, o razorožitvi pa je dejal, da se leta bistveno ne razlikuje od tistega, za katerega so se dogovorili premieri Commonwealtha.

Potlej je Home obtožil Sovjetsko zvezo zaradi obnavljanja jedrskih poskusov: glede predloga predsednika Kennedyja, o razorožitvi pa je dejal, da se leta bistveno ne razlikuje od tistega, za katerega so se dogovorili premieri Commonwealtha.

Potlej je Home obtožil Sovjetsko zvezo zaradi obnavljanja jedrskih poskusov: glede predloga predsednika Kennedyja, o razorožitvi pa je dejal, da se leta bistveno ne razlikuje od tistega, za katerega so se dogovorili premieri Commonwealtha.

Potlej je Home obtožil Sovjetsko zvezo zaradi obnavljanja jedrskih poskusov: glede predloga predsednika Kennedyja, o razorožitvi pa je dejal, da se leta bistveno ne razlikuje od tistega, za katerega so se dogovorili premieri Commonwealtha.

Potlej je Home obtožil Sovjetsko zvezo zaradi obnavljanja jedrskih poskusov: glede predloga predsednika Kennedyja, o razorožitvi pa je dejal, da se leta bistveno ne razlikuje od tistega, za katerega so se dogovorili premieri Commonwealtha.

Potlej je Home obtožil Sovjetsko zvezo zaradi obnavljanja jedrskih poskusov: glede predloga predsednika Kennedyja, o razorožitvi pa je dejal, da se leta bistveno ne razlikuje od tistega, za katerega so se dogovorili premieri Commonwealtha.

Potlej je Home obtožil Sovjetsko zvezo zaradi obnavljanja jedrskih poskusov: glede predloga predsednika Kennedyja, o razorožitvi pa je dejal, da se leta bistveno ne razlikuje od tistega, za katerega so se dogovorili premieri Commonwealtha.

Avdo Humo in maroški minister Duiri podpisujeta jugoslovansko-maroški sporazum.

Foto: Tanjug

Minister za zdravje Cirenaike v Jugoslaviji

Beograd, 27. sept. (Tanjug). Kot gost sekretariata ZIS za ljudsko zdravstvo je prisel nocoj v Beograd minister za zdravje provinc Cirenaike (Libija) Hussein Tahir s spremstvom.

Erne Eskola v Jugoslaviji

Beograd, 27. sept. (Tanjug). Danes je pripotoval v Beograd predsednik Zveze finskih občin Erne Eskola, ki bo pri nas proučeval sistem lokalne samouprave, družbeno samoupravljanje ter organizacijo in delo Stalne konference mest.

Erne Eskola vrata obkrožuje mestni svetnik, ki je bil lani na Finskem.

Stojnič sprejel delegacijo iz DR Nemčije

Beograd, 27. sept. (Tanjug). Generalni sekretar Zveze združenih borev narodnoosvobodilne voje Velimir Stojnić je sprejel danes članice delegacije odbora antifašističnih udeležencev gibanja odpora iz DR Nemčije Georga Spielmana, generalnega sekretarja in člana predsedstva Ernesta Nelisa.

Ganska delegacija v Moskvi

Akra, 27. sept. (Tanjug). Delegacija Gane je odpotovala danes v Moskvo, kjer se bo mudila nekaj časa v okviru šesttedenskega turneje po vzhodnoevropskih in azijskih deželah, da sklene trgovinske sporazume in da se pogaja o gospodarskem in tehničnem sodelovanju. Delegacija bo sklenila sporazume, o katerih je bilo govora ob nedavnem obisku predsednika Nkrumah v Sovjetski zvezi, v vzhodni Evropi in LR Kitajski.

»Avtoelektrika« v Novi Gorici se je osamosvojila

Ljubljana, 27. sept. Novo tovarno avtoelektričnih delov, ki jo je postavil kolektiv podjetja Iskra v Kranju v Novi Gorici, so danes svečano razglasili za samostojno poslovno enoto tega podjetja.

Kolektiv te nove tovarne, ki bo kot glavni proizvajalec domače industrije z električnimi napravami za avtomobile že letos dosegel bruto produkt v vrednosti 2 milijardi 352 milijonov, je danes prevzel v upravljanje tudi vsa osnovna sredstva, ki mu jih je zagotovilo matično podjetje. Tako ima zdaj kolektiv vse pogoje da se sam razvija in da do l. 1965 poveča vrednost bruto produkta na 6,5 milijarde.

Tovarna v Novi Gorici je ena izmed poslovnih enot Iskre ki so povsem samostojne, imajo pa skupno komercialno in prodajno službo. Ta novi način organizacije velikega podjetja se je pokazal kot izredno ekonomičen in racionalen.

Telegrami

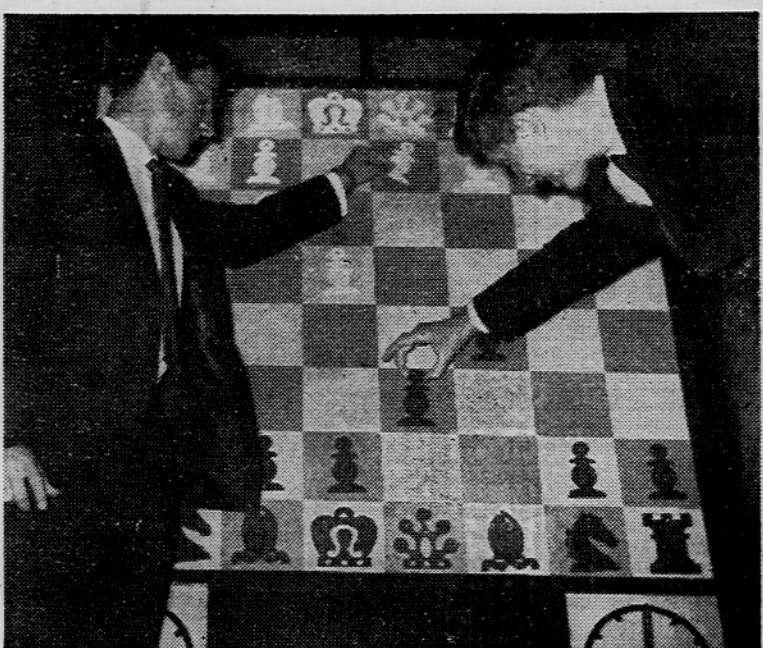
»BRANKO KRSMANOVIČ« V AMERIKI — NEW YORK. Akademski zbor beograjskih študentov »Branko Krsmanović« je prisel danes z avionom v New York.

OSEM NOVIH LETALSKIH ESKADER ZDA V EVROPI. — WIESBADEN. Glavni štab ameriškega letalstva v Evropi je sporočil, da so priključili letalskim silam ZDA v Evropi osem taktičnih eskader ameriškega letalstva.

MEMORANDUM VLADE VZHODNE NEMCEJE OZN. — BERLIN. Vzhodnonemška vlada je predala danes Združenim narodom memorandum, v katerem obkrožuje bonnsko vlado zaradi revanšistične in militaristične politike.

GENERALU SS HEINZU REINEFARTHU SO VZELI POSLANSKO IMUNITETO. — KIEL. Pokrajnska skupščina Schleswig-Holstein je odvzela imuniteto Heinzu Reinefarthu, ki je izdal ukaz za poboje med varnostno vstajo 1944. leta.

EPIDEMIJA KOZ V KONGU. — ZENEVA. Svetovna zdravstvena organizacija je sporočila, da je izbruhnila v kongijski provinci Južni Kasaj epidemija velikega koz. Doslej je umrlo šest ljudi, odkrili pa so 116 obolelih.

Na prost dan blejskega velturizma je šahovska četvorka Fischer, Talj, Gligorić in Parma obiskala Ljubljano. Pred polno dvorano sta Fischer (desno) in Parma analizirala medsebojno blejsko srečanje

Foto: S. Busić

ČETVORICA ŠAHOVSKIH VELIČIN Z BLEDA V LJUBLJANI

Hvala za lep večer

Ljubljana, 27. sept. S temi besedami so se od prepole dne dvorane Delavske univerze »Boris Kidrič« poslovili nocoj vele mojstri: Fischer, Talj in Gligorić ter mednarodni mojster Parma. Bila je to zares lepa parada pravkov, saj so se na odru zvrstili in pripovedovali najrazličnejše stvari o šahu 4-kratni prvak ZDA (seveda z rokami v zepu), 2-kratni prvak SZ in bivši svetovni prvak, absolutni prvak FLRJ ter 3-kratni mladinski prvak FLRJ in svetovni mladinski prvak za leto 1961. Z izjemo Gligorića najmlajši trije udeleženci blejskega velturizma in tudi najmlajši po priborjenih in (pr. Talju) izgubljenih naslovih.

Kakor se pred veliko tabelo pri Fgovcu vsak dan zbira množica ljudi, tako je bila nocoj tudi nepregledna vrsta tistih, ki so čakali, da bi najprej prodili do blagajne in nato do sedežev. Šahovski pogovor, ki ga je spretno vodil in kanaliziral direktor blejskega turnirja in sekretar SZS Ernest Kapus, se je začel s polurno zamudo, ki pa je bila obilno poplačana, saj so tako poslušalci kot nastopajoči z zadovoljstvom zapuščali dvorano.

Prvi je dobil besedo Bobby Fischer. Povedal je, da mu Jugoslavija zelo ugaja, Bled pa je eno najlepših letovščin v Evropi sploh. V Jugoslaviji je tudi odigral obe svoji partiji, ki se ju najraje spominja, tiste z Gligorićem leta 1959. v Portorožu, ki mu je prinesla velemojsterski naslov in odprla pot na kandidatski turnir, in partije s Taljem v drugem kolu sedanje turnirja. Ko bo prihodnje leto spet kandidatski turnir, upa, da se bo bolje vrstil kot pred tremi leti, ker je pač medtem postal zrejši. Po hvali je organizacijo, mirne gledalce in sploh idealne igralske pogoje.

Na koncu pa je priznal, da ga je nabito polna dvorana prjetno presenetila, enako tudi izredno zanimanje naših ljudi za šah in njihovo dobro poznavanje te igre.

Vprašanja Talju so bila, zaradi njegove znane iskričnosti in odzivnosti, nekoliko bolj zabavljena. Izredno so mu všeč naravne lepote naše dežele, naše gostilnjube, veliko zanimanje za šah in na simultankah sami dobri nasprotniki, vendar bo o vsem tem raje pripovedoval svojemu prijatelju.

Fischer je bil pripravljen na vprašanja, ki so jih postavljali mladi igralci. Talj je bil pripravljen na vprašanja, ki so jih postavljali mladi igralci. Gligorić je bil pripravljen na vprašanja, ki so jih postavljali mladi igralci. Parma je bil pripravljen na vprašanja, ki so jih postavljali mladi igralci.

Šahovski pogovor, ki ga je spretno vodil in kanaliziral direktor blejskega turnirja in sekretar SZS Ernest Kapus, se je začel s polurno zamudo, ki pa je bila obilno poplačana, saj so tako poslušalci kot nastopajoči z zadovoljstvom zapuščali dvorano.

Prvi je dobil besedo Bobby Fischer. Povedal je, da mu Jugoslavija zelo ugaja, Bled pa je eno najlepših letovščin v Evropi sploh. V